REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele
BIROURI de ANUNŢURI:
în Viena la N. Dukes Nachf Nux. Augenfeld & Emeric Lessner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. În Budapesta: la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 10 bani pentru o publicare. — Publicări mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seriă 20 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI

(Numĕr de Duminecă 9).

„GAZETA“ iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe şése luni 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Braşov
Administraţiunea, Piaţa mare, Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe şése lunĭ 10 cor., pe trei lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 lunĭ 12 c., pe trei lunĭ 6 corone. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 49.—Anul LXVI. Braşov, Duminecă 2 (15) Martie. 1903.

Legitimă apărare.

(*a*) Mare comóră este limba şi naţionalitatea şi popórele carĭ au suflet bărbătesc, şi-ar da şi viéţa pentru acéstă comóră.

Cu câtă îngrijire veghiéză părinţii, ca mlădiţele tinere, sânge din sângele lor, sĕ înveţe din frageda lor copilărie limba strămoşéscă, cu asta sĕ se îndeletnicéscă tótă viéţa lor şi când mor, ultimul cuvênt, ce sbóră mai mult ca un oftat şi suspin de pe buzele lor, tot în limba aceea sĕ fie rostit, în care i-s'a cântat cântecul de leagăn.

Te dóre inima, când audĭ, că pămêntul acesta răbdător pórtă şi hrănesce şi fiinţe de acelea lăpĕdate, carĭ îşĭ uită de obîrşia lor şi se închină şi grăiesc în limbĭ streine.

Până mai alaltărĭ se credea despre Şvabii din Bănat, că sunt nisce ómenĭ pierduţĭ, carĭ îşĭ vorbesc limba lor de Joi până mai apoi, dér peste scurt timp, nicĭ pomina nu va mai rĕmâné, că prin părţile acelea au trăit vr'odată Şvabĭ.

Cei ce se gândiau astfel, amar s'au înşelat, căcĭ de 3—4 anĭ încóce s'au schimbat împrejurările, de nu le mai cunoscĭ. Blăjinii Şvabĭ, în şcólele cărora se introdusese „limba statului“ şi în ale căror biserici se încercaseră popii rĕtăciţĭ sĕ predice într'o limbă pe care poporul nicĭ nu o pricepea, vedem că astădĭ au devenit un popor conscient, care cu multă energie cere, sĕ i-se respecteze limba în şcólă şi biserică.

Şi când vedĭ un popor întreg ridicându-se şi cerênd sĕ nu fie batjocorit şi lipsit de ceea-ce îi este mai scump, ţi-se umple inima de bucurie şi simţĭ o mângâiere de pilda frumósă.

In ţĕrile supuse corónei sfântului Ştefan, între numĕrósele popóre, ce trăiesc şi muncesc şi jertfesc sânge şi avere, cine va fi audit pe aicĭ prin Transilvania, că esistă şi un popor, care pórtă numele de „Bunievaţĭ“?

Unii, pe carĭ sórtea îi va fi abătut prin câmpia roditóre dintre Tisa şi Dunăre, orĭ vor fi cetit din întâmplare, că pe la oraşul Maria Theresiopol, séu cum îi mai dice pe unguresce Szabadka, trăiesce acest popor poreclit cu numele de Bunievaţĭ, vor fi sciind, că acest popor face parte din familia Slavilor. „Bunievaţii“ sunt Sêrbĭ trecuţĭ la religia catolică. Popor blând, pacînic, muncitor şi evlavios, şi se bucură de-o stare materială escelentă. Nicĭodată n'au făcut mare paradă de sentimentele lor naţionale. Îşĭ vorbiau limba lor strămoşéscă şi munciau din greu, pentru-ca sĕ pótă plăti dările şi sĕ-şĭ agonisescă ceva pentru traiŭ.

Incetul cu încetul însĕ se furişară şi printre dênşii agenţii şovinismului, în şcóle începuse a se neglija limba strămoşéscă slavă şi, curios lucru, tocmai conducĕtorii lor sufletescĭ, popii, fură cei dintâiŭ, carĭ s'au încercat sĕ introducă în predicile bisericescĭ o altă limbă, nu pe ceea pe care o apucaseră ei din bĕtrânĭ.

Şi atuncĭ am audit pentru prima óră despre manifestaţii de indignare şi protestări energice în potriva acestor încercărĭ pĕcătóse.

Acum audim alte veştĭ din părţile locuite de „Bunievaţĭ“: In Szabadka apar trei diare scrise în limba lor şi „Bunievaţii“ s'au grupat în două casine naţionale.

Intr'una din numitele diare a apărut de curênd un apel iscălit de mai mulţĭ fruntaşĭ. Acest apel îi invită pe toţĭ Bunievaţii sĕ se solidariseze împreună şi sĕ-şĭ înfiinţeze un institut de credit şi economii, care sĕ fie esclusiva lor proprietate. Apelul a avut bun resultat şi s'au anunţat deja vr'o 2000 de acţionarĭ, carĭ sunt gata a-şĭ da sprijinul lor acestui institut. In fruntea sprijinitorilor s'a pus un catechet de la gimnasiu cu numele Paul Kaluncsics.

Mişcarea acésta, firesce, foile şoviniste o timbréză de mişcare „panslavistă“, pentru-că aşa le este cântecul lor: decă Românii caută sĕ se întărescă pe terenul economic séu cultural, foile şoviniste îi timbréză de daco-românĭ, pe Sêrbĭ şi Slovacĭ de panslavişti, pe Saşĭ şi Şvabĭ de pangermanĭ.

Noi însĕ nu vedem în tótă mişcarea decât o reacţiune naturală şi o mişcare de legitimă apĕrare.

Nu trebue întinsă córda prea tare, pentru că se instrĕinéză chiar şi aceia, pe carĭ îi credĭ deja câştigaţĭ.

Redeşteptarea acelui popor, o mână de ómenĭ, pe carĭ în batjocură îi numesc „Bunievaţĭ“, ar puté sĕ servéscă de pildă şi încuragiare altor popóre mult mai numĕróse, decât ei, ca sĕ nu desnădăjduéscă de isbânda drepturilor lor.

Revista politică.

Sgomotul şi tărăboiul ce-l fac kossuthiştii în *jurul proiectelor militare*, s'a transplatat din dietă şi pe stradă în formă de meetingurĭ de protestare, cum a fost cel care s'a ţinut Duminecă în Budapesta şi care s'a sfîrşit c'un mare fiasco, cu spargere de ferestri şi cu părueli. De altă parte s'au pus la cale astfel de meetingurĭ (adunărĭ poporale) şi în provincie şi protestele curg ca plóia. Intr'aceea diarele kossuthiste fac mare cas dintr'un pretins ordin-circular secret, ce guvernul l'ar fi adresat tuturor fişpanilor din comitate, în care le ordonă sĕ-şĭ pună în cumpĕnă tótă influenţa, ca petiţiunile, ce se redactéză contra proiectelor, sĕ nu mai fie duse la Budapesta prin deputaţiunĭ. Gazetele kossuthiste fac mare capital din scirea acésta, şi pun în vedere o straşnică dare de sémă, ce i-se va cere guvernului pentru acest ordin confidenţial, prin care „cetăţenii sunt despoiaţĭ de un drept“ constituţional.

In situaţiunea acésta turbure şi încâtva amenințătóre pentru guvern, Majestatea Sa însuşĭ a găsit potrivit momentul de a interveni pentru primirea proiectelor. Alaltăerĭ s'a dat prând de curte, la care au fost învitaţĭ şi câţi-va deputaţĭ din oposiţie. După masă, Majestatea Sa ţinênd cerc, l'a agrăit pe deputatul independist Justh şi l'a întrebat, că până când va dura încă obstrucţia? Justh a dis, că discusiunea din dietă nu este obstrucţiune, ci o desbatere temeinică a cestiunilor militare de la ordinea dilei. Tot în afacera acésta a vorbit Maj. Sa şi cu deputatul Szentivanyi, dând faţă cu acesta espresie dorinţei, ca dieta sĕ vină érăşĭ în văgaş normal, chiar şi numai din *consideraţiune faţă cu situaţia internaţională*. Cu alte cuvinte sĕ voteze odată proiectele.

*

In Agram s'a ţinut dilele trecute o mare adunare poporală convocată de partidele oposiţionale din dieta croată. In adunarea acésta s'a vorbit şi s'au luat hotărîrĭ pentru *independenţa financiară a Croaţiei* şi în contra pretensiunilor militare. Unii din oratorii aduduării au ţinut discursurĭ *contra Maghiarilor*. S'a accentuat în deosebĭ, că nu e permis ca armatei din Ungaria şi Croaţia sĕ i-se imprime caracter esclusiv maghiar, ér unul din oratorĭ a dis între altele, că décă comisiunea regnicolară croată nu va isbuti a păstra caracterul independent al Croaţiei faţă de Ungaria, atuncĭ „Jelacicĭ va arăta naţiunei croate calea, ce va trebui s'o urmeze“. După adunare s'a făcut o retragere demonstrativă pe strade şi o manifestaţie dinaintea statuei lui Jelacicĭ. — Adunărĭ de felul acesta s'au convocat şi în alte părţĭ ale Croaţiei.

*

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Cântec.

I.

Ochii, ochii sĕ mi-i dai
Sĕ-mĭ lucéscă 'n nópte,
Vraja dulcelui tĕu grai
Sĕ mĕ pierdă 'n şóptе.

Sĕ-mĭ rĕsară din senin
Fericirĭ de vise,
Sĕ-ţĭ găsesc, drumeţ strĕin,
Braţele deschise.

Pe cărările pustii
Fi-vei fericită;
Clipa viéţă ne va fi
Viéţa o clipită.

II.

Cu cât mĕ uit mai dornic
La stéua ce mĕ 'nchin,
Cu-atât se depărtéză,
S'afundă în senin.

Vrăjit de-atât albastru
Imĭ pare c'a apus,
Dér ea din nou rĕsare
Mai mândră şi mai sus.

De şi-ar lăsa o clipă
Spre mine ochiu-i mort,
Ar rĕmâné uimită
De dorul ce i-l port.

Veturio.

Păuniţa.

— Amintire. —

Atâta-i era…, cum apuca sĕ iasă pe pórtă, tótă diulica nu mai da pe acasă. Ce nu făcea, pe unde unde nu-i călca picioruşele? Nu rĕmânea salcie, în care sĕ nu se urce, şi unde se pomenea sĕ trécă pe lângă vre-un gard şi sĕ nu s'acaţe, se se uite în curtea omului!

Când nu-şĭ găsia tovarăşĭ, s'aşeda pe laiţa de la pórtă, dusă pe gândurĭ. Treceau ómenii şi décă o întreba vre-unul:

— Ce facĭ Păuniţo?, îi răspundea clătinând din cap fórte seriósă:

— De, écă stau şi eu?

Cum îşĭ vedea vre-o prietenă, alerga într'un suflet, o lua de mână, o ameţia cu vorba şi nimeriau drept la rîu. Se scălda de câte şépte-orĭ pe di.

Nu împlinise doi-spre-dece anĭ. Un cap mititel blond, cu obrajii pîrliţĭ de sóre, îmbrăcată numai c'o cămăşuţă, încinsă pe la mijloc c'o panglică, desculţă, neastîmpĕrată, gata sĕ-ţĭ povestéscă câte-ceva. Pĕru-i flutura în tóte părţile; nu putea sĕ sufere pălărie. Aşa era.

Séra, după venirea, ciurdilor, numai ce ne pomeneam cu ea. Cum întra în curte, se ducea drept la grămada de lemne, lua câte-va bucăţĭ şi le-aducea la bucătărie; ci-că s'o înbuneze pe mama.

— „Unde mi-ai fost uţarnico? Du-te sĕ-ţĭ dea de mâncare pe unde ai lucrat?“

Păuniţa se uita lung, făcea ochiĭ marĭ, punea buza şi se supĕra. Mama când o vedea aşa, o lua şi-o sĕruta, că-i era dragă, de-şĭ pierdea cumpĕtul.

Séra la masă era un teatru. Ne spunea câte 'n lună şi 'n stele, că nicĭ o pasĕre n'ar fi sburat prin sat sĕ n'o fi sciut Păuniţa.

Nenea Toder a mâncat astădĭ mămăligă cu ciépă, mi-a dat şi mie, vaca cutăruia şi-a rupt piciorul, Ileana dascălului şi-a făcut o ie cu fluturĭ, în pod la cutare am vĕdut un şorece, şi câte şi mai câte ni le depăna una peste alta, de ne ameţia.

Ne sculam dela masă şi după-ce dicea „mulţumescu-ţĭ ţie Dómne“, lua dintr'o firidă cesculiţa cea cu flóre, o umplea cu apă şi-o punea pe-un scaun lângă patul tatiĭ. Atâta trébă făcea şi ea.

După-ce se culcau toţĭ, numai mĕ treziam că se deschide uşa dela odaia în care dormiam eu, şi binişor ca o pisică băga capul;

„Nene, scii tu de ce 'mĭ eştĭ drag mie? — fiind-că stai nóptea şi citescĭ“.

Décă mĕ făceam că n'o aud şi nu-i rĕspundeam nimic, închidea uşa frumos şi pleca. De mĕ împingea pĕcatul sĕ dic vre-o vorbă, mĕ treziam cu ea lângă mine.

— Ce, nu ţi-e somn?

Cu mânuţele în sîn şi cu capul lăsat pe-un umĕr, îmĭ rĕspundea scurt:

— Nu!

Vreai sĕ-ţĭ dau o carte de poveştĭ?

— Da!

Cum simţia cartea 'n mână, încremenea cu ochiĭ pe slove. N'ai fi urnit'o din loc, sĕ-i fi dat nu sciu ce.

Câte noptĭ frumóse n'am petrecut cu ea în vacanţele de vară! Odaia mea da cu ferestrele într'o luncă mare în care păsceau vitele. Deschideam ferestrile amêndouĕ şi ne lăsam vrăjiţĭ de cântecul ta-

Peste Laita, în *Austria*, se petrece un lucru neobicĭnuit până acum. *Parlamentul vienes lucrézǎ* stăruitor. După grabnica votare a proiectelor militare, ministrului president Koerber i-a succes a determina partidele sĕ desbată proiectul de budget al statului, care se prevede, că va fi primit ḑilele proxime. Câţĭ va din deputaţii partidelor mai marĭ, în deosebĭ Germanii, s'au ridicat cuvêntul pentru a face aspre reproşurĭ Ungurilor din causa asuprirû, la care sunt espuşĭ Germanii din Ungaria. Deputatul *Berger* ocupându-se cu prigonirea elementului german din Ungaria a ḑis, că politica de maghiarisare ce se face de ḑecĭ de anĭ, în timpul din urmă a luat forma persecuţiunilor faţă cu persónele singuratice, încât Germanii din Austria, fraţĭ de sânge ai celor din Ungaria, sunt datorĭ a îmbrăţişa causa asupriţilor. Ministrul-president austriac, continuă oratorul, nu este în posiţiunea de a-se amesteca în afacerile interne ale statului ungar, însĕ póte sĕ se găséscă o formă, ca la locurile competente guvernul sĕ facă cunoscut, că Germanii din Ungaria nu pot fi opriţĭ de a ţiné strîns la naţionalitatea şi limba lor şi de a-şĭ apĕra datinele. — Un alt deputat, *Breitler*, a ḑis că nu póte fi indiferent pentru Germanĭ, că Slovacii, Românii, Rutenii şi Germanii din Ungaria sunt espuşĭ persecuţiunilor.

*

Situaţiunea în *Peninsula balcanică* nu s'a îmbunătăţit. Reformele propuse de Rusia şi Austro-Ungaria, carĭ au de scop a înlătura primejdia unei încurcăturĭ balcanice, după tóte semnele, nu-şĭ vor ajunge scopul. Guvernul turcesc a început ce e drept sĕ aplice reformele în Macedonia şi Albania, a numit chiar un inspector general în persóna lui Husein-Hilmi paşa, însĕ agitaţia în sînul populaţiunei bulgare de sub dominaţiunea otomană cresce ḑilnic, ameninţând cu rĕscólă generală. In afară de acésta cei mai nemulţumiţĭ sunt înşi-şĭ Mohamedanii, carĭ vĕd în reforme căderea hegemoniei turcescĭ în provinciile locuite de creştinĭ. Pórta însa-şĭ e convinsă, că insurecţiunea nu va puté fi evitată. Din rapórtele valiilor trimise la Constantinopol reiese, că bandele revoluţionare nu aşteptă decât semnalul pentru a pune Macedonia în flacărĭ de la un capĕt la celălalt. Turcia, cu tóte desminţirile oficióse, continuă sĕ înarmeze. Agitaţia nu e mai puţin neinsemnată în Bulgaria. Pressa oposiţională şi independentă bulgară cere guvernului sĕ se pregătéscă de rĕsboiŭ. Bulgarii contéză mult la Rusia, care — cum spune o scire telegrafică din Sofia — s'ar fi angajat sĕ trimită, la cas de rĕsboiŭ, corpul de armată din Odessa la Burgas, compus din 30,000 ómenĭ, ér la cas de trebuinţă a mobilisa şi corpul de armată din Sevastopol.

Dr. Rieger către poporul sĕu.

Acum de curênd a rĕposat în Praga, capitala Boemiei, unul din cei mai energicĭ şi mai iluştri luptătorĭ ai poporului cehic, Dr. Francisc *Rieger*, care viéţa întrégă şĭ-a consacrat'o pentru binele şi înaintarea neamului sĕu. El a luat parte de la 1848 şi până la adêncile-i bĕtrâneţe — a rĕposat în vêrstă de 82 anĭ, — la tóte actele marĭ, carĭ au avut o însemnată înrîurinţă asupra destinelor poporului cehic şi chiar ale Austriei. Din averea sa a lăsat 200.000 cor. pentru scopurĭ culturale şi naţionale. Dér a lăsat şi un testament politic, un cuvênt de adio, plin de esperienţă şi simţire duiósă, în care étă ce ḑice:

„Poporul meu!

„Mi-a dat Domnul deja în tinereţe, că nu am trebuit sĕ mĕ îngrijesc în primul rênd de întreţinerea mea, şi m'am putut pune deplin în serviciul naţiunii mele. Cum nu póte fi alt-fel în neîntrerupta mişcare a valurilor vieţii politice, se preschimbară în viéţa mea succese cu nesuccese şi recunoscinţa cu neplăcerile. In general însĕ pot spune, că au fost puţinĭ, carĭ ar fi avut îndoelĭ în sinceritatea intenţiunilor mele, ba pot şi trebue sĕ ḑic şi sĕ recunosc cu mulţămită, că am fost părtaş de atâta dragoste din partea poporului meu, cum póte rar alţii din contimporanĭ.

Poporului meu îi doresc din tótă inima, ca *nicĭ-odată sĕ nu se pérdă în timiditate*, dér şi *sĕ nu devină din vanitate pré mândru*. Il sfătuesc, ca sĕ persiste în dreptul sĕu clar şi nepărtinitor, dér sĕ nu se lase sedus de patimă la nedreptate faţă de alt popor. Ii doresc, ca tot-déuna sĕ asculte de sfatul unor bărbaţĭ probaţĭ prin onorabilitate şi fapte politice, şi *sĕ nu pună preţ pe cuvinte sunătóre şi pe lozincĭ deşerte*, carĭ póte linguşesc iubirea de sine, dér carĭ le întrebuinţéză adese ómenĭ necopţĭ, de morală îndoiósă, sĕu egoiştĭ, carĭ tind la profit, popularitate şi putere politică. Il sfătuesc, ca *sĕ se încrédă cu preferinţă în propriele puterĭ*, natural cu justă cumpenire; ca *sĕ nu şi taxeze puterea peste mĕsură şi sĕ nu facă întreprinderĭ neróde*, ce sĕ-i ameninţe independenţa; ca în tot-déuna sĕ-i fie în minte, că şi aicĭ *numai prin muncă dréptă intelectuală şi materială* îşĭ póte crea succesiv, dér sigur, un viitor mai bun.

Mai doresc, ca poporul meu nicĭodată *sĕ nu pérdă din vedere ţintele ideale*, sĕ ţină sus *regulele onórei ideale creştine eterne, ale dreptăţii şi umanităţii*, şi înainte de tóte *nicĭ-odată sĕ nu-şĭ dée dreptul din mână*, nicĭ-odată sĕ nu necesiteze la volnicie, décă şi din părăsirea punctului sĕu de vedere al legalităţii ar câştiga un succes momentan; şi mai departe, ca nicĭodată sĕ nu uite, că stima generală internaţională a popórelor între olaltă este cea mai trainică pavăză a popórelor. Mai ales naţiunilor micĭ le póte fi fórte periculos a părăsi acéstă pavăză şi a-se pune pe terenul nesigur al volniciei sĕu a dreptului celui mai tare.

In fine este datoria mea, sĕ spun, ca poporul sĕ reprime cu tótă forţa **pĕcatul invidiei**, al invidiei, care la noi prea adesea se ivesce. Acéstă patimă hidósă, care nicĭ măcar nu este de folos celui vicios, ci îl înveninéză şi pe el, acest pĕcat, ce suprimă bunăstarea şi avêntul omului, noroiază orĭ-ce merit, suspiţionéză orĭ-ce lucrare desinteresată, îl trage în tină pe orĭ-ce om mare, „ba suprimă în germene ce e menit sĕ se facă mare, şi nu admite, ca alţii sĕ-şĭ ia pildă. Acest pĕcat este de secole pentru Slavĭ cel mai bogat isvor de neunire. Orĭ-ce autoritate a fost subminată prin acésta, ba acésta a fost originea subjugării sĕu cel puţin o piedecă pentru crearea unei organisaţii a puterii. Décă fiiĭ poporului nostru se vor îngriji pentru progresul general, atuncĭ sperez firm, că vom avé putere culturală şi materială în acea mĕsură, că poporul va puté resista tuturor evenimentelor şi revoluţiilor politice, deşi a priori trebue rĕsgândit, că a prevedé cursul şi efectul unor evenimente, cu atât mai puţin a le regula după dorinţă, nu este dat unui popor mic, ca al nostru.

Sĕ nu părăsim credinţa în o conducere mai înaltă şi justă a sorţii popórelor. Copiilor mei dragĭ şi nobilĭ, ginerilor şi urmaşilor mei, le leg de suflet a ţiné fidel la poporul lor cehesc sĕ tindă pururea de a lucra în tóte direcţiile pentru binele lui, sĕ fie gata aşĭ împlini întotdéuna tóte datorinţele către Dumneḑeu şi ómenĭ şi în acelaşĭ sens a-şĭ cresce copiiĭ. Aşa veţĭ onora mai bine memoria tatălui nostru Palacky şi fiicei lui, soţiei mele de pie memorie, şi veţĭ păstra în onóre şi numele meu, deşi resultatele muncii mele nu au corĕspuns întot-déuna intenţiunilor mele".

Sĕ 'mbrăţişăm negoţul.

Unul din ramii cei mai însemnaţĭ de industrie a fost şi este comerciul sĕu negoţul.

Românii ca popor agricultor, nu s'au îndeletnicit cu acest ram de câştig. Proverbul ḑice, că nu poţĭ servi la doi domnĭ de-odată, adecă sĕ fie cineva agricultor, sĕ-şĭ cultive moşia şi tot atuncĭ sĕ se ocupe şi cu negoţul. De altă parte însĕ, economia câmpului este o muncă plăcută, sănĕtósă, în câtva şi mulţumitóre.

Romănul, de la fire a fost cumpĕtat în trebuinţele sale. Pămĕntul i-a dat hrană îndestulitóre, ér îmbrăcămintea lui se confecţiona aprópe numai în casa sa, pentru că femeia română n'avea altă plăcere, de cât sĕ-i ajute bărbatului în ale economiei: la sapă, la strînsul fĕnului, ér când nu era cuprinsă cu acestea lucrărĭ, fusul orĭ acul nu-i cădea din mână şi rĕsboiul tótă iérna lucra în casă. De lână şi cânepă erau pline tóte ladóele.

In chipul acesta Românul îşĭ avea mămăliga sa şi tótă casa îi era îmbrăcată în haine curate, frumóse şi trainice.

Acésta a mers însĕ, mai înainte până când moşiile erau îndestulitóre pentru susţinerea familiilor. Cu timpul, înmulţindu-se poporaţia, moşiile s'au împărţit şi astăḑĭ ele nu mai sunt în stare a produce atâta, ca sĕ acopere tóte trebuinţele familiei. De altă parte dările sunt grele, şi ce este mai rĕu, ómenii s'au depărtat de viéţa simplă în mâncare şi îmbrăcăminte. A tăbărît luxul şi la sate.

In care sat nu veḑĭ astăḑĭ fete cu *ghete* şi *năframĭ de mătase*?

Urmarea este, că ţĕranul român îşĭ părăsesce căminul şi umple lumea... se duce până şi 'n America.

Adevĕrat, că dările sunt fórte apăsătóre, că împrejurările critice în carĭ trăesce poporul român astăḑĭ, sunt nespus de îngreunătóre, cu tóte acestea o muncă stăruitóre, de care nu se feresce Românul, cumpĕtare în mâncare şi îmbrăcăminte, ar fi nisce arme puternice pentru învingerea tuturor greutăţilor şi ar face, ca sĕ nu se înstréineze din ţĕra lui.

Décă economia câmpului nu ajunge pentru acoperirea trebuinţelor nóstre décă tinerimea nóstră, care învaţă carte nu-şĭ găsesce funcţii ca sĕ-şĭ susţină existenţa, sĕ ne deschidem ochii, sĕ căutăm în jurul

---

langelor, care în linişte nopţiĭ se înălţa ca o rugăciune.

Păuniţa îşĭ ridica din când în când ochiĭ de pe carte şĭ-asculta. O simţiam, dér nĕ făceam că nu bag de sémă; m'ar fi ţinut de vorbă. O vedeam apoi trudindu-se sĕ-şĭ găséscă şirul. După-ce şi-l găsia, mĕ uitam la ea, fără sĕ mĕ vadă. Era atâta linişte pe figura ei şi-n jurul ochilor atâta bunătate. Buzele 'i se mişcau din când în când, de bună sémă când da peste vre-un cuvênt mai încâlcit. Citea, citea şi era destul sĕ se ivéscă o notă nouă în acel concert al nopţiĭ, scîrţiitul vre-unui car sĕu alt-ceva, şi numai o vedeai că ridică érăşĭ capul.

„Ce frumos e!" şoptea cu ochiĭ perduţĭ pe ferestră.

Sburdalnica de peste ḑi era schimbată. Se îmbăta din poesia nopţiĭ ca un suflet credincios de vorbele unei rugăciunĭ. De câte orĭ nu m'apuca de mână şi-mĭ şoptea:

— „Audĭ..., audĭ".

Când apoi, după miedul nopţiĭ, începea păstorul sĕ tragă din caval, Păuniţa îşĭ uita de carte. Cu capul lăsat pe mână, cu ochiĭ închişĭ de jumĕtate asculta fermecată. Pĕru-i căḑut pe obrajiĭ luminaţĭ de lampă, părea nisce şuviţe de aur. In jurul buzelor îĭ flutura un zîmbet curat ca razele rĕsăritului. Era atâta înduioşare în felul cum sta şi cum trăia în cântecul cavalului.

— La ce te gândescĭ Păuniţo?

Vorbele mele o treziau şi mĕ privea un moment speriată. Apoi după ce-şĭ venia puţin în fire, mĕ întreba:

— Nene, e drept că Făt-frumos a avut pĕrul de aur?

— Veḑĭ bine!

Şi rĕmânea ér dusă pe gândurĭ!

De câte-orĭ nu ne treziam cu mama în prag:

— Ce, nu v'aţĭ mai culcat strigoilor? Haide sgripţuróico, diminéţa dormĭ ca lemnu —, şi mi-o lua de mână şi o ducea cu sila la culcare.

Peste nópte numai mĕ treziam cu ea în odaie: —

— Nene, nene, ai auḑit cum cânta cucuvaia? Mi-am luat cojocul tatiĭ şi-am venit sĕ mĕ culc aicĭ. Cu tine nu mi-e frică! Şi se culca pe-o canapea.

Aşa era; ḑiua n'o mai încăpea locul şi nóptea, décă punea mâna pe vre-o carte cu poveştĭ, îşĭ uita sĕ se culce.

Odată i-am dat sĕ cetéscă povestea lui Creangă: „Punguţa cu doi banĭ!" Nu mai era chip sĕ lase cartea din mână. A cetit şi a recitit povestea asta până o învĕţase de-a-rostul.

I-am povestit ceva din viéţa lui Moş Creangă. Stetea ea şi nu prea pricepea ce-i spuneam. Într'un târḑiu mĕ întrĕbă sfiósă:

— „Da lui moş Creangă ăsta, cine i-a spus povestea?"

A doua ḑi era Dumineca. In faţa casei nóstre lângă fântâna din uliţă, era un rîs şi-o voe bună, de ridica satul în sus. Mĕ uit pe ferestră şi o grămadă de lume, femei, fete, copiĭ strigau în gura mare: „Ia citesce-o dela început..., s'o auḑim de la început, de la început!"

În mijlocul acestei mulţimĭ era şi-un moş bĕtrân, păzitorul dela pórta satului, care trăia cu ce căpĕta dela trecĕtorĭ.

— He, tacă-vĕ gura! — strigă bĕtrânul ridicând coşcogeamite măciuca în sus: şi se făcu linişte.

Păuniţa începu:

„Era odată o babă şi-un moşneag.

— Ăla eram eu — sări bĕtrânul cu vorba. Toţĭ începură sĕ rîdă.

— Tăceţĭ, orĭ nu mai vĕ spui — strigă Păuniţa. — Tăcură toţĭ.

„Era odată o babă şi un moşneag. Baba avea o găină şi moşneagul un cocoş; găina babei se oua de câte două-orĭ pe ḑi şi baba mânca o mulţime de ouă, ér moşnegului nu-i da nicĭ-unul...

— Audĭ, a dracului cotorónţă — strigă indignat păzitorul dela pórta satului şi ridică măciuca în sus; praf ar fi făcut'o, de-ar fi fost acolo.

Păuniţa vĕḑêndu-se érăşĭ întreruptă, se apropie furiósă de bĕtrânul, care stetea pe-un scăunel cu trei picióre:

— „N'ai sĕ mai tacĭ?" şi 'l împinse de se rostogoli ca un bostan.

S'a făcut un rîs, de ridicase satul în slavă...

În sfîrşit Păuniţa reluă citirea povestiĭ şi cu cât citea mai mult, cu atât căscau gurile mai tare . . . .

. . . .

Al dracului cocoş! Da găina sciu că i-a făcut'o babiĭ! Apoi găina tot găină; a ouat o mărgea. Ci-că ar fi pricopsit pe baba....

— Mĕ, sĕ vĕ spui eu ce e, mĕ. Apoi Dumneḑeu n'a vrut cu baba, mĕ. Adecă de ce nu i-ar fi dat şi moşneagului un ouşor? Lacoma! Acum ródă la mărgică....

Şi aşa a fost.

nostru și sĕ vedem cum trăiesc alții?

Câte mii de familii din țéra nóstră nu trăiesc din felurite meșteșugurĭ? câte mii de familii nu-șĭ găsesc esistența ocupându-se cu negutătoriile?

Măestriile abia abia au început a-șĭ face cale printre poporul român, cu negoțul însĕ stăm cu mult mai rĕu. Prin orașe și prin sate, icĭ colo negutător român vedĭ numai ca de sĕmînță.

După numĕrul nostru, orașele și satele românescĭ ar trebui sĕ fie pline de meseriașĭ și negutătorĭ românĭ, pentru-ca toțĭ banii Românului sĕ contribue numai la susținerea familiilor românescĭ, ceea-ce se póte ajunge fórte ușor.

De astă-dată vréu sĕ atrag atenția celor interesațĭ asupra unei instituțiĭ salutare, care îșĭ are de țintă pregătirea tinerilor noștri pentru cariera negutătorescă.

Intre cele mai vechĭ și mai folositóre instituții românescĭ din Brașov, numĕră *Societatea Gremiului român pentru comerciul levantin.*

Fondată înainte de anul 1840, societatea a fost centrul tuturor negutătorilor românĭ din Brașov, de pe acele vremurĭ.

Numĕrul frumos de odinióră de 120 membrii, astădĭ, din nefericire, s'a redus la a șésea parte.

S'au schimbat timpurile, s'au schimbat împrejurările. S'a dus falanga mândră a negutătorilor românĭ din piața Brașovului. Cu ei au dispărut și bogățiile considerabile de carĭ dispuneau Românii noștri aicĭ.

Scopul acestei societățĭ este ajutorarea negutătorilor lipsițĭ și ajutorarea tinerilor, carĭ îmbrățișéză negutătoriile.

Societatea publică în fie-care an ajutóre spre scopul arătat. Ea ar pute susține pe fie-care an câte 6—8 elevĭ dându-le ajutor de 100—200 coróne.

Ar fi de dorit, ca domnii profesorĭ sĕ îndemne, ca dintre tinerii cu 3—4 classe gimnasiale, orĭ reale, sĕ se foloséscă cu de-adinsul de ajutórele acestei societățĭ, pentru carĭ anĭ de-arêndul nu s'a găsit nicĭ un tinĕr.

Este dureros, că din școla nóstră comercială din Brașov, în care de present absolvéză prea mulțĭ tinerĭ, aceștia nu se îndruméză sĕ îmbrățișeze și cariera negutătorescă, pe care și-ar pute intemeia o subsistență rentabilă și cinstită, mai alĕs astădĭ, când spiritul de a intemeia societățĭ comerciale este atât de viu la inteligența nóstră.

Dumineca trecută societatea Gremiului român șĭ-a ținut adunarea generală anuală, în care s'a ales comitetul pe un nou period de 3 anĭ în persónele d-lor: Th. *Nicolau* preș. N. *Petra-Petrescu* vice-pres., Ioan *Lengeru* secretar, Ioan *Dușoiu* control., membrii: Ioan *Săbădeanu*, I. *Ciurcu*, I. *Burduloiŭ*, I. *Bidu*, N. *Dușoiu* și Ilie *Savu*.

Raportul despre gestiunea societății se publică la alt loc al foii.

Jubileul ministrului președinte D. A. Sturdza. Dilele acestea ministrul președinte român d-l D. A. *Sturdza* șĭ-a serbat jubileul de 70 anĭ. Cu ocasiunea acésta a primit numĕróse scrisorĭ de felicitare, între carĭ din partea M. S. Regelui Carol, și alta de la Academia Română al cărei secretar general este jubilarul. Étă adresa, ce i-a trimis'o Academia Română:

„Scumpe și respectate Coleg,

„Implinescĭ astădĭ șépte-decĭ de anĭ
„ai vieței și Cel Atot-puternic te-a aju-
„tat sĕ ajungĭ la acéstă vêrstă în deplină
„sănĕtate. Anii întregei Domniei Tale viețĭ
„au fost consacrațĭ muncei neobosite de
„fie-care di și de fie-care oră pentru binele
„patriei, pentru înălțarea neamului. De
„aceea, în diua de astădĭ, te sĕrbătoresce
„țéra întrégă.

„Sciința, studiile istorice mai vêrtos,
„au alcătuit din primii anĭ ai tinereței în-
„deletnicirea cea mai statornică și mai
„iubită, pe care ai cultivat'o pe lângă ac-
„tivitatea Domniei Tale politică.

„Aceste studii te-au adus acum 32
„de anĭ în sînul Academiei, al cărei Se-
„cretar general eștĭ de 30 de anĭ, și tot-
„déuna ai fost și eștĭ în sînul acestei in-
„stituțiunĭ, cel mai activ, cel mai zelos
„pentru crescerea și îmbogățirea ei morală
„și materială.

„Colecțiunile pentru studiul istoriei
„și al limbii române, de cărțĭ, manuscripte,
„documente, monete, se datoréză în cea
„mai mare parte darurilor bogate și stă-
„ruințelor Domniei Tale; publicațiunile
„marĭ istorice au fost făcute prin îngriji-
„rile și munca Domniei Tale.

„Viéța Domniei Tale, de 32 de anĭ
„încóce, este atât de strîns legată de
„activitatea Academiei Române, încât una
„fără alta nu se póte înțelege.

„Din acéstă causă noi, colegii Dom-
„niei Tale, ne unim călduros spre sĕrbă-
„torirea dilei de astădĭ, făcêndu-țĭ din tótă
„inima urărĭ, ca sĕ trăiescĭ încă mulțĭ anĭ
„cu sĕnătate și cu putere pentru a-țĭ con-
„tinua activitatea întru binele patriei și
„luminarea némului.

„Găsim fericit acest prilej pentru a-țĭ
„reaminti, în ordinea sĕvêrșirei lor, prin-
„cipalele fapte și lucrărĭ ale Domniei Tale
„din domeniul sciinței și al misiunei Aca-
„demiei, de la 1850 până astădĭ.

„Primesce, scumpe și respectate Co-
„leg, acéstă manifestare de prea înaltă
„stimă și adêncă iubire, pe care din tótă
„inima țĭ-o aduc colegii Domniei Tale din
„Academia Română".

25 Februarie 1903.

Adresa este urmată de semnăturile autografe ale membrilor Academiei și cuprinde apoi, sub titlul: *„Fapte și lucrărĭ, 1850—1903"*, acea reamintire a principalelor fapte și lucrărĭ ale d-lui D. Sturdza, despre carĭ se vorbesce în adresă.

Adresa se presintă în formă de document, format special în 4° pe hârtie japonesă îmbrăcată în pergament antic; paginele ei sunt traversate de un șnur de mătase tricolor, de care atêrnă o cutie de argint conținênd sigilul Academiei în céră.

SCIRILE DILEI.

— 1 Martie v.

Aniversarea de 70 de anĭ a Archiducelui Iosif. Archiducele Iosif șĭ-a serbat dilele acestea aniversarea de 70 anĭ, cu care ocasiune foștii lui colegĭ, cu carĭ a învĕțat împreună la academia militară, l'au felicitat prin o telegramă. Archiducele a rĕspuns tot pe cale telegrafică dată pe adresa feldmarșal-locotenentului Palkovits în cuvinte prietinescĭ, în carĭ spune, că-șĭ aduce aminte cu plăcere de anii tinereței.

Abonamente pentru numerile de Dumineca ale „Gaz. Trans". D-l Dragomir *Pulpaș*, domiciliat în Brașov (Scheiu-Tocile) a binevoit a plăti abonamentul pe un an întreg la două esemplare din numĕrul de Dumineca.

— D-l Simion *Teodor*, domiciliat în Brașov, a binevoit a abona 5 esemplare din numĕrul de Dumineca, în *amintirea iubitei sale fiice*, care a repausat în etate atât de fragedă.

In numele acelora, carĭ se împărtășesc astfel în lectură gratuită, li-se esprimă numiților domnĭ mulțumire publică.

Inmormêntarea protopopului Traian Mețianu din Zĕrnescĭ s'a făcut Marțĭ, în diua de 10 Martie n. La acéstă înmormêntare, ni-se scrie, că era de față tótă comuna Zĕrnescĭ, unde repausatul protopop se bucura de mare popularitate, mai departe numĕroșĭ stimătorĭ ai repausatului din comunele vecine: Tohanul-vechiu, Poiana-Mĕrului și Bran. Preoții tractualĭ în numĕr de 27 erau toțĭ de față, numai unul a lipsit, care e bolnav, de nu póte eși din casă. Ca representant al bisericei surorĭ a fost de față părintele vicariu gr. cat. *Macaveiu* din Făgăraș, însoțit de preoții *Brumboiu* și *Manoilă* din Tohanul-vechiŭ. De asemenea au venit sĕ-i dea ultimul onor repausatului protopop tóte autoritățile locale, precum și directorii de la fabricile din Zĕrnești, împreună cu amploiații. Cortegiul a pornit de la casa defunctului, ér ceremoniile funebre s'au sĕvêrșit în biserica Sf. Nicolae, unde a pontificat delegatul I. P. S. Sale Metropolitului, părintele protopop *Voina* din Brașov, încunjurat de o asistență de 23 preoțĭ îmbrăcațĭ în odăjdii. Corpul învĕțătorilor, carĭ s'au presentat în corpore din tot tractul a esecutat cu multă precisiune cântările funebrale, alternând cu mai mulțĭ cantorĭ între carĭ și d-l Brenciŭ de la bis. sf. Nicolae din Brașov. S'au rostit trei discursurĭ funebrale: 1) din partea delegatului metropolitan, 2) din partea părintelui protopop *Dan*, care a vorbit în numele clerului, ér la mormênt a vorbit fórte mișcător d-l Bart. *Bude* în numele corpului didactic. Pe cosciug erau depuse 8 cununĭ. Rĕmășițele pămêntescĭ au fost depuse spre vecinică odihnă în mormêntul familiar din curtea bisericei sf. Nicolae. — Fie-i țĕrîna ușóră, ér familia sĕ-șĭ găséscă mângâiere în condolențele generale, ce s'au manifestat în cercul tuturor acelora, carĭ au cunoscut pe protopopul Traian, atât de curênd răpit din mijlocul nostru.

Purim. Astădĭ serbéză jidovii sĕrbătórea numită „Purim", care este la dênșii sĕrbătóre de mare bucurie, căcĭ înainte de Christos cu 478 de anĭ au scăpat de mare belea, prin evreica Estera, care fiind fată frumósă, încăpù în grațiile regelui persan Ahasver (Xerxe), un om bețiv, care îșĭ alungase nevasta. La curtea lui Ahasver era un ispravnic, pe care îl chema Haman și era omul de încredere al regelui. Haman îĭ uria tare pe jidovĭ, era antisemit șĭ-a cerut îngăduință de la rege ca sĕ se fixeze o di, în care sĕ-i omóre pe toțĭ jidovii din țéră. Intr'aceea ura lui contra jidovilor crescù și mai tare, 'prin faptul, că un jidov, care stetea la pórta curții regale și îl chema Mordechai, nu s'a sculat sĕ-i dea lui Haman cinstea cuvenită, când trecù pe dinaintea lui. Haman a dis sĕ se ridice o spânzurătóre înaltă de 50 cotĭ, pe care sĕ-l spânzure pe Mordechai. Dér Mordechai era unchiul Esterei și stetea pe la pórtă ca un fel de spion întreținênd legătură cu nepóta sa, cum sĕ se pórte cu regele, și dându-i sfatul, ca nu cumva sĕ descopere regelui, că ea e evreică. Și după ce Estera întrase de-a binele în grațiile regelui și sĕ făcuse chiar regină, cu ocasiunea unui ospĕț, după-ce regele se îmbĕtà bine, o întrebà, că ce cere, căcĭ el îĭ dă și jumĕtate din împĕrăția lui. Atuncĭ Estera a cerut sĕ se re-

---

Cine nu scie acum prin sat povestea cu cocoșul și găina, cine nu glăsuesce cu drag:

Cucurigu boerĭ marĭ
Dațĭ punguța cu doi banĭ?

* * *

La șaisprę-dece anĭ Păunița s'a măritat. După un an m'am dus s'o vĕd. Era o di de sĕrbătóre din primăvară. Sórele se uita cu drag pe ferêstra cea mică în căsuța scundă dér curată, unde Păunița se trudia sĕ-șĭ înfașe copilul; primul ei copil! Fața îi era luminată de raze și pe ele par'că se coboria din ceriŭ binecuvêntarea. Ce fericită era!

Când s'ajungă cu înfășatul pe la picióre, mititelul începù sĕ se svîrcoléscă ca o șopîrlă.

Păunița începù sĕ plângă:

— „Uite-așa mĕ necăjesce în totdéuna!" Apoi întorcêndu-se spre el:

— Nu vreai?... Nu vreai? Ei bine, decă nu vrei, așa sĕ rĕmâi... pustiu, și plecă spre ușe. Aci îșĭ întórse fața, plânsul i-se opri și ochii 'i se luminară ca prin farmec. Se repedi, îșĭ luă copilul în brațe și-l sărută... îl sărută.

„Nu te las, nu te las singur..., nu te las fĕt-frumosul mamii!"

Tot copilă rĕmăsese.

Z. Bârsan.

Frundă verde!...

— Fine. —

E interesant însĕ de constatat, că pe când în tóte părțile Daciei Traiane, frunda verde apare pretutindenĭ, în Banat ca și în Basarabia, în Transilvania ca și în țéra Românéscă și Moldova, — la Macedo-Românĭ nu apare apróape de loc. In al doilea volum de materialurĭ folkloristice, publicat sub direcțiunea d-lui Tocilescu, de d. P. Papahagi — material cules numai de la Aromânĭ, — nu vedem, de cât o singură poesie începĕtóre cu frundă verde, dér numai *una:*

Frundă veardi di sîcară,
ș-es fĕátile nafŏară,
și eu mîrata di mine
șed încliĭsă ca tu guvă;
Toțĭ gĭonilĭi z-ducu j-vĭin,
și furtunatlŏ-meŭ nu-z-vĕade
de la ermilĕ-al Culachi;

Frundă verde de sĕcară
es fetele afară,
și eu sĕrmană de mine
șed închisă ca 'n gaură;
Toțĭ voinicii se duc și vin (se întorc),
și al meu bătut de sórte nu se vede,
(sĕ vie) de la pustiile luĭ Colachi;[1])

In trécĕt, și nu ca invocațiune — observațĭ bine acésta — întêmplător găsim versurĭ în macedo-românĕ, care sĕ încépă cu o flóre — dér nu cu o frundă — orĭ cu un alt termen privitor la viéța botanică. Așa în aceeașĭ colecțiune găsim un cântec adresat unei tinere din Clisura, măritată după un strĕin:

Moĭ lilicie ghĭurghĭuvană
moĭ lilicie clisurĕană,
țĭ nĭ-o-aĭ dĕana lĭcrimată,
di n'ĭ staĭ invirinată?

— Fă flóre (de) liliac,
fă flóre clisurénă,
de ce țĭ-e géna lăcrimată,
de ce-mĭ staĭ întristată?[2])

Aci prin metaforă, avem chiar pe Clisurénca luată drept flóre, decĭ n'avem o invocațiune nicĭ macar către flóre.

Și tot așa e în bocetul pe care-l strigă Aromânca la mórtea unei fete:

Moĭ trandáfilă lilicie,
casa carĭ și nĭ-u nvĭilicĭe,
o laĕa-nĭ, laĕa-uĭ mărată.

Mĕi trandafirule, flóre,
casa cine mi-o va luci (umple de strălucirĭ)
vai nefericita, nefericita de mine.[3])

unde trandafirul, rosa, e chiar tînĕra mórtă.

In:

Suntu meru suntu peru,
suntu frândza de kăstânĭ.[4])

n'avem de cât descripția locului unde are sĕ se petrécă cele spuse în cântec, pregătirea printr'o imagină sensibilă a descrierii scenii și acțiunii întêmplate.

Lipsa acestui element general al invocărei frundei verdĭ e o nouă dovadă — putem sĕ o spunem în trécĕt — o nouă dovadă în potriva teoriei lui Rösler.

D. Hasdeu a demonstrat, prin 1882, că faptul lipsei cuvêntului *doină* la Aromânĭ, e cea mai bună dovadă antiröslerianĕ. Intr'adevĕr, acest cuvênt de origină dacică, pe care-l avea dintre Traco-Ilyrĭ numai și numai Dacii, și pe care nu-l găsim nicăirĭ în Peninsula balcanică, nicĭ

[1]) Gr. G. Tocilescu, *Materialurĭ folkloristice*, vol. II, culese de *P. Papahagi*, p. 892.
[2]) Ibidem, p. 932.
[3]) Ibidem, p. 973.
[4]) Weigand, *Die Sprache der Olympo-Wlachen* p. 130.

voce porunca lui Haman, ce a dat-o sĕ omóre pe jidovĭ şi sĕ se dea jidovilor dreptul sĕ omóre ei pe duşmanii lor. Şi regele i-a împlinit cererea şi pe Haman şi pe cei 10 fii ai lui i-au spânzurat jidovii şi Mordechai ajunse tare şi mare prin graţia regelui şi li s'a dat dreptul sĕ-şĭ omóre duşmanii, şi au spânzurat şi au gâtuit 75,000 de ómenĭ. Spre amintire jidovii au hotărât ca dilele 14 şi 15 din luna Adar sĕ se serbeze în mare bucurie şi în beţie în fie-care an, pentru-că în acele dile şĭ-au rĕsbunat ei asupra duşmanilor lor. Étă de ce jidovii din tótă lumea serbézĕ aceste dile, carĭ se potrivesc în fie-care an în luna Martie, ér sĕrbătórea se numesce „Purim“.

Restaurarea mănăstirei din Sinaia Lucrările pentru restaurarea mănăstirei Sinaia sunt aprópe terminate. Pictura bisericei, esecutată de pictorul Exner, rivalisézĕ cu cele mai bune picturĭ bisericescĭ. Eforia spitalelor civile a adus sacrificii enorme, pentru-că târnosirea bisericei se va face în luna Maiŭ, când se va distribui şi o medalie comemorativă, comandată deja, anume pentru acésta.

Nou advocat român. D-l Dr. Titu *Mălaiu* a făcut Marţĭ în Budapesta censura de advocat cu bun succes.

Emigrările din Bănat. In Ungaria de Sud, scrie „Drapelul“, emigrările spre America cresc continuu. Din Gyertyamos au emigrat sĕptĕmâna trecută 60 familii. Mai trist e, că poporul cade jertfă agenţilor de emigrare, carĭ îl înşală şi storc banii de la ei. Dumineca a prins la Modoş poliţia 40 emigranţĭ, feciorĭ tinerĭ, carĭ aveau pasapórte false. Din Bogaros au voit sĕ plece Dumineca 18 ómenĭ, dér poliţia i-a oprit, pentru-că nu aveau nicĭ pasapórte, nicĭ banĭ de drum. Din Bethlenháza (com. Caraş-Severin) vor pleca în curênd la America 20 familii, carĭ nu pot trăi aicĭ, ci îşĭ caută altă patrie.

Logodnă. D-l Andreiu *Popa*, Dumbrău, s'a fidanţat cu d-şóra Maria *Raţiu*, Teiuş.

Călĕtorii în societate. Pe la începutul lunei viitóre se vor arangia mai multe călĕtorii în societate, fórte plăcute şi potrivite sesonului, anume: la *Constantinopol*, unde tocmai atuncĭ se vor ţinê serbările Ramazanului, la *Madrid* (congresul medicilor) la *Roma* şi *Neapole*. — Informaţiunĭ la biuroul comunal pentru bilete de drum (Stadt-Fahrkart-bureau), unde până la 30 Martie se pot face şi anunţările.

Două catastrofe pe calea ferată In Italia şi America s'au produs pe calea ferată două marĭ catastrofe. Prima pe linia Neapole-Roma, în apropiere de localitatea Roceasecca. A deraiat un tren de marfă compus din 18 vagóne. Numai un singur vagon a scăpat, celelalte au fost tóte sfărîmate. Câte-va vagóne au cădut într'o rîpă. Cei morţĭ sunt în numĕr de şése. Trenul, în deraiare, a dărîmat firele telegrafice. Pagubele sunt de mai multe sute de mii de francĭ.

A doua catastrofă s'a întêmplat în apropiere de New-York. Un tren de petrol în ciocnirea cu un altul, s'a aprins. Tóte vagónele-cisterne au esplodat. Petrolul în flacărĭ s'a rĕspândit pe o mare întindere, de oparte şi de alta a liniei. 20 de persóne au fost ucise şi 45 grav rănite, dintre carĭ unele mortal.

Giron se face călugăr? Cetitorii noştri îşĭ aduc aminte de tînĕrul profesor de limbĭ Giron, care fugise din Dresda cu moştenitórea de tron a Saxoniei, Luisa, şi se lăuda, că va face aşa şi aşa şi nimic nu va fi în stare sĕ-l despartă de iubita inimei lui. El póte nicĭ nu s'ar fi despărţit, dér princesa a venit la sentimente mai bune, mai ales de când a audit de bóla copilului sĕu. Vorba e însĕ, că pocăinţa princesei bună e în faţa lui Dumnedeu şi va fi primită de bună sémă, dér la curtea din Dresda nu se va mai putê întórce. Se svonesce, că va întra în mănăstire. Dér Giron? Despre Giron se scria, că va întra şi el într'o mănăstire de trapiştĭ şi se va face şi el călugăr. In mănăstirea de trapiştĭ, călugării trăiesc în mare pocăinţă şi în rugăciunĭ. Ei nu mănâncă tótă viéţa lor, de cât mâncărĭ de post, vin séu altă beutură nu beu şi nu le este permis nicĭ a vorbi tótă viéţa lor. Fie-care călugăr se dice, că în fie-care di sapă câte puţin la mormêntul lui propriu, ér când trec unii pe lângă alţii, călugării se salută cu aceste cuvinte: „Adu-ţĭ aminte de mórte!“. — Destul de aspră pocăinţă ia asupra sa Giron, dér şi scandalul, ce l'a făcut, încă a fost mare.

Norocul unui birjar. Vĕduva milionară Hendrikson din Brooklin (America), în etate de 58 anĭ, s'a căsĕtorit cu un birjar irlandes în etate de 56 anĭ. Birjarul e vĕduv şi are 6 copii. Rudele fericitei mirese s'au supĕrat fórte tare pe ea şi au declarat, că şĭ-a perdut minţile.

Noul Babilon. Intr'o carte apărută dilele trecute la Chicago, al cărei autor este profesorul universitar Carol D. Buck, marele oraş e numit „Babilon modern“ din causă că în usul dilnic sunt peste 40 de limbĭ. După numĕrul populaţiei, Chicago e al doilea oraş cehic, al treilea şvedic şi al cincilea între cele mai marĭ oraşe germane.

Intêmpinare. Părintele Teofil *Roşca* din Hĕlchiu, ne trimite o întêmpinare la scirea publicată în nr. de la 9 (22) Februarie şi iscălită de „un parochian“. Contra celor afirmate de „un parochian“, părintele Roşca afirmă, că alegerea comitetului parochial şi a epitropiei bisericescĭ a decurs în linişte şi spre mulţumirea generală. Nu este adevĕrat, că alegerile s'au făcut „sub presiune“, că parochienii „n'au putut sĕ-şĭ dée voturile lor“ adevĕraţilor fruntaşĭ, că ómenii de încredere „n'au întrunit“ încrederea majorităţii şi că, în contra dorinţei sinodului, preotul ar fi vîrît pe parochianul neorustic M. Tătuc în noul comitet. Privitor la alegerea acésta d-nul Roşca spune, că avênd d-sa în vedere cercularul Ven. Consistor din préjma alegerilor Nr. 11512 Plen., care apriat recomandă, ca sĕ se alégă membrii în comitet din tóte partidele, dênsul a propus, ca al decelea membru în comitet, pe neorusticul M. Tătuc, unul din cei care a întrunit minoritatea voturilor, pentru-ca astfel sĕ se ţină cont de circularul susamintit. Astfel fù ales cu majoritate de voturĭ Mihail Tătuc, care de altfel şi în anii trecuţĭ a fost ales ca primul membru suplent în comitet. Afirmaţiunea „parochianului“, că neorusticii sunt obligaţĭ a plăti numai pe jumĕtate datele bisericescĭ, *nu e adevĕrată*, căcĭ neorusticii sunt obligaţĭ a-le plăti întregĭ şi le şi plătesc fórte regulat. Afirmarea parochianului, că alegerea lui M. Tătuc ar fi „demoralisatóre“ pentru ceilalţĭ parochienĭ, e atât de copilărosă încât nicĭ nu merită a-i da rĕspuns.

Un învĕţător escroc. Adecă ce însemnézĕ cuvêntul escroc? Cuvêntul escroc este cuvênt franţuzesc şi s'ar putê traduce pe românesce cu cuvêntul „pungaş“. A escroca pe cine-va, însemnézĕ a stórce din punga cui-va banĭ prin viclenie. Écă aşa un pungaş séu escroc era învĕţătorul Wallner Lajos din Oradea-mare. El a rugat pe toţĭ prietenii lui şi pe părinţii copiilor, carĭ umblau la şcólă la el, sĕ-i iscălésca o poliţă, şi a luat banĭ cu poliţele acestea de la diferite băncĭ în suma de 50.000 coróne. După aceea şĭ-a cerut concediu, că el se duce la Pesta. De aicĭ a dat o telegramă, în care comunică directorului şcólei, că şĭ-a frânt un picior şi a trebuit sĕ între în spitalul Elisabeta. După vr'o sĕptĕmână întrebând la spital de d-l Wallner, a venit rĕspuns, că acolo nu l'a vĕdut nimenĭ. Domnul învĕţător fugise în America, de unde a şi sosit acuma o scrisóre, în care spune, că a sosit bine şi sănĕtos în lumea nouă. Acasă plânge după el soţia şi copiiĭ şi plâng prietenii, pe carĭ i-a prins sĕ garanteze pentru el.

Din Sângeorgiul-de-Câmpie. D-l învĕţător Alesandru *Şimon* ne rógă a da loc constatării din parte-i privitóre la replica părintelui I. Bucur publicată în nr. 37 al „Gazetei“, că „locul docental atât eu, cât şi urmaşul licitant l'a luat împreună cu tabla şcólei, formând tot o masă. Ocupând locul docental partea de desubt, tabla şcólei fără locul amintit nicĭ nu ar valora suma de 315 cor. Eu le-am ocupat tóte la olaltă şi în ele mi-s'a socotit 300 cor., adecă şi quinquenalul de 100 cor. Incât privesce venitul stolar, décă On. d-n Bucur îl valorézĕ în 100 cor., atuncĭ pe viitor facă bine şi-l primésca d-sa, că eu voesc a abdice şi primesc suma ce-mĭ compete“....

O ţigancă şirétă. In diua de 12 Martie ţiganca Veronica Boldizsar din Fabricul Timişórei s'a dus la soţia lui Pavel *Dömsödy* şi s'a oferit sĕ-i dea în cărţĭ, căcĭ, dicea ţiganca, tot ce spune dênsa, se împlinesce. Intre altele i-a spus ţiganca, că în curênd o sĕ i-se întêmple o pagubă. După-ce i-a dat în cărţĭ, ţiganca a mai dat dómnei Dömsödy şi ceva doftorii pentru bóle de porcĭ Pentru tóte acestea n'a cerut sĕ-i plătésca cu banĭ, căci — spunea ţiganca — ea se mulţumesce cu o ţîră de slănină şi pită. Dómna s'a dus în cămară sĕ-i aducă ţigăncii slănina. După-ce Veronica şĭ-a pus repede slănina în traistă, tot aşa de repede a şi plecat. Peste două césurĭ dómna caută ceva în puiul mesei, când colo vede, că îi lipsesc patru hârtii de câte 20 coróne. Le-a dus ţiganca... Şi uite aşa curênd i-s'a împlinit domnei ceea-ce îi prorocise ţiganca despre pagubă....

Scirĭ locale.

Casina română îşĭ va ţinê adunarea generală mâne 15 Martie n. la *órele 4* d. a.

Asociaţiunea meseriaşilor românĭ pentru sprijinirea învĕţăceilor şi sodalilor românĭ, îşĭ va ţinê adunarea generală în 15 Martie n. la órele *2* p. m.

Avis celor cu drept de alegĕtor? Pe basa publicaţiunei magistratului orăşenesc, aducem la cunoscinţa tuturor celor în drept de a fi înscrişĭ în lista alegĕtorilor dietalĭ, că deputaţiunile de conscriere, alese ca sĕ compună amintitele liste de alegĕtorĭ pentru anul 1904, şi anume deputaţiunea pentru cercul I de

---

chiar la ultimii lor descendenţĭ direcţĭ, la Albanesĭ, plecaţĭ încă din secolul III-a d. Chr. din Nordul Dunării[5]) — acest cuvênt nu-l găsim — făcênd esceptie pe Litvanĭ — de cât la Daco-Românĭ.

„Ei bine, dice d. Hasdeu, décă Ro„mânii n'au deşertat nicĭ-odată Dacia, ci „numai din timp în timp, în tot cursul „veacului de mijloc, revărsau peste Dunăre „stolurĭ, din carĭ descind în mare parte „actualii Macedo-Românĭ şi actualii Istro-„Românĭ, ér în massă s'au despărţit în se„colul al X lea, după năvala Ungurilor[6]), „atuncĭ e fórte natural ca *doina*, deşi con„servată în cuibul sĕu, unde nimic n'o „sdruncină, totuşĭ sĕ se fi pierdut la acele „depărtate colonii, puse în *alte condiţiunĭ* „*teritoriale*, culturale şi etnice“.

„Décă din contră, totalitatea elemen„tului românesc a părăsit Dacia sub Aure„lian, pe la 270, rĕmânênd de aci în Bal„canĭ şi la Rodop până la 1200, după cum „susţine Rösler, adecă cel puţin vre-o nouĕ „secolĭ, la expirarea cărora abia o parte „s'a întors la Dunăre, atuncĭ este invede„rat, că în curs de acei nouĕ secolĭ toţĭ „Românii aveau pe *doina*, de vreme ce „unii din ei au putut s'o readucă în Dacia „şi decĭ până la 1200 o cunosceau şi ac„tualii Macedo-Românĭ, fără ca sĕ mai „vorbim de cei din Istria. Ce minune déră, „că de-odată menţinêndu-se în aceleaşĭ „condiţiunĭ teritoriale, culturale şi etnice, „tocmai Macedo-Românii o pierd cu desĕ„vêrşire după anul 1200, pe când noi ăştia „o strecurăm intactă prin atâtea şi atâtea „schimbărĭ de posiţiune geografică, de des„voltare socială, de contacte cu diferite „popóre streine? E peste putinţă!

„Prin cuvêntul *doină*, conchide d. Hasdeu, însuşĭ Rösler îşĭ rĕstórnă întréga teorie“.[7])

In tocmai ca şi cuvêntul *doină* Macedo-Românii au pierdut expresia *frundă verde*, cacĭ, servindu-mĕ de argumentele aduse de genialul nostru istoric, pentru antiröslerianismul doinei, căcĭ în Dacia, Românul a trăit mereu în pădurĭ, ascuns nu numai în timpurile de năvălire ale barbarilor, dér şi mai târdiu când au venit Turcii, Ungurii orĭ Polonii. Ştefan cel mare din pădurĭ atacă pe Turcĭ la Podul înalt şi în mai tóte luptele lui. In pădurĭ şi la munţĭ se retrag oştile spre odihnă, şi acolo fug câmpenii cu tóte averile lor; şi asta până aprópe de începutul secolului ce pierí. E natural dér, ca firea Românului din Dacia Traiană sĕ-l îndemne a păstra poesia frundei verdĭ, pe când Românii din Balcanĭ şi Pind neformând o naţiune compactă, nu aveau de luptat în potriva năvălitorilor; şi orĭ-cum îşĭ duceau traiul mai liniştit, fără sĕ se ascundă vecĭnic prin codri. Ii inspiră şi pe ei frunda verde după cum am vĕdut, îi înspiră şi munţii şi văile, şi marea, alăturĭ de carĭ unii trăesc; dér la ei o repetăm, nu există generalisare, nu e frunda verde, muntele orĭ marea *un fel de musă*, cu al cărei nume sĕ încépă versul lor poporan. Intr'adevĕr Macedo-Românul dice:

Di vreţĭ pădurĭ, dişcrĭideţĭ voĭ.
di vreţĭ mîrînghĭisiţĭ vă,
to aumbra voastră ĭo nu'nĭ şed
sŏ aumbra-vă nu dormu,
ma primĕvóra ĭo nĭ-aştépt,
cu mailu aţél muşatu,
z-dişclĭidă fadlĭi nsus tu munţĭ,
şi munţiĭ si 'nvirdască
s-ĕasă Arumînĭlĭi tuţĭ în sus,
co-Armînilĭ musati,
s-easă şi oĭli aţĕali lăi,
cu cloputli curati,
pri dinăpoi şi-'n esu ş-io,
s-nĭ-aráp ună Arumînă.[8])

Decă vroiţĭ pădurilor înverdiţĭ voi,
décă vroiţĭ veştejiţi-ve,
în umbra vóstră eu nu şed,
în umbra vóstră nu dorm,
ci primăvara eu aştept
cu Maiul cel frumos
sĕ înverdéscă fagii sus în munţĭ
şi munţii sĕ înverdéscă,
sĕ iasă Aromânii toţĭ în sus (la munţĭ)
cu Aromâncele frumóse,
sĕ iasă şi oile cele negre,
cu clopotele de argint,
şi în urmă sĕ es şi eu
sĕ răpesc o Aromâncă.

Versurĭ pline de o adevĕrată poesie, ele resfrâng tot firea Românului iubitor al frumuseţilor naturii; dér aci la Aromân vedem mai mult iubirea înălţimilor înverdite cum vine Maiŭ, ér nu atât iubirea de pădure, în umbra căreia nicĭ nu vrea se stea, nicĭ sĕ dormă. Peste tot însĕ nicĭ o invocare a frundei celei verdĭ. Aci avem

[5]) Hasdeu, *Cine sunt Albanesii?* Analele Academiei Române, seria II. tom. XXII.

[6]) Hasdeu, *Genealogia popórelor balcanice* (Strat şi substrat), in „*Revista Nouă*“, an V, No. 1—2, în *Etymologicum Magnum Romaniae*, t. III, şi în făscióră separată.

[7]) Hasdeu, *Columna lui Traian*, Noua serie an. III, No. 10—12 Octomvre-Decemvre 1882, „Doina“ rĕstórnă pe Rösler, pp. 535—536.

[8]) Gr. G. Tocilescu, *Materialurĭ folkloristice* (vol. II. p. 931) culese de la Aromânĭ, de *P. Papahagi.*

alegere (Cetate I, Brașovul-vechiŭ, Blumĕna, Dĕrste, Timiș) sub președința d-lui Ludovic Kamner, și aceea pentru cercul al II-lea de alegere (Cetate II și Scheiŭ)— începĕnd de la 12 Martie n. își țin ședințele publice în localul oficiului de dare orășeneso în fie-care ḑi de lucru de la 3—6 óre după améḑi, până când își vor fini lucrările de conscriere. Fie-căruia îi stă în drept sĕ se înfățișeze înaintea acestor deputațiuni și sĕ-și dovedéscă dreptul de alegĕtor și sĕ fie înscris în listă.

Din incidentul parastasului solemn de mâne (Dumineca în 2 l. c. v.) întru odihna de vecĭ a iubiților rĕposați, în amintirea cărora s'au făcut donațiunĭ pentru masa studenților români din Brașov, au contribuit *la fundațiunea Haralambie T. Stănescu* pentru masa studenților românĭ din Brașov: D-l Tache *Stănescu 20 cor.* Paula de *Würth 10 cor.*, căpitan P. *Banda 10 cor.*, Aurel *Beleș 10 cor.*, Dr. Isidor *Bodea 10 cor.*, Dr. Eud. *Procopovicĭ 10 cor.*, Dr. Iosif *Blaga 10 cor.* și Ana *Fejér 4 cor. cu totul 84 cor.* Priméscă pioșii donatorĭ cele mai călduróse mulțămite. — *Direcț. școl. medii gr. or. rom.*

Faptă frumósă. Tinerimea română de pe Cóstă (Scheiu) a aranjat Sâmbătă în 15 (28) l. c. o frumósă petrecere în localitățile Casei de tir din Brașov. Din venitul curat al acestei petrecerĭ brava tinerime a ținut sĕ facă o faptă nobilă și astfel a dăruit Societății sodalilor românĭ „Lumina“ din Brașov frumósa sumă de *60* cor., care a și depus'o la mâna presidentului societății împreună cu altă sumă de *80* cor., reservată pentru scopurile frumóse ulterióre, decretate de tinerime. Esprim și pe acéstă cale sincera mulțămită bravei tinerimĭ de pe Cóstă.—Brașov, 28 Februarie 1903. Arseniu *Vlaicu*, președinte.

In loc de cunună peritóre, domnul Simion Teodor comersant în Brașov, a dăruit pentru biblioteca elevilor școlei comerciale suma de *cor. 10* din incidentul decedărei fiicei sale *Mariόra*. Esprim și pe acéstă cale sincere mulțămite întristatului tată și donator. Brașov, 28 Februarie 1903. — Arseniu *Vlaicu*, directorul școlei comerciale.

„Școla și Famila“, fóie pedagogică-literară (Redactor: I. *Dariu*, Brașov) a apărut Nr. 2. Vom reveni.

Teatru german. Mâne Dumineca se va da pentru a doua óră escelentul vodevil *„Er und seine Schwester“* de Berhardt Buchbinder.

Lecții din limba francesă dă o profesóră diplomată de origine francesă atât din gramatică, cât și din literatură și conversațiune, cu prețul fórte eftin de 1 coróna pe o óră, atât în locuința respectivului, cât și acasă la D-sa. Detailii în Villa Kertsch, la camera Nr. 12.

Societatea Gremiului român de comerciŭ levantin.

Raport secretarial.

I. Inainte de a espune afacerile, de carĭ s'a ocupat comitetul dv. în decursul anului espirat, ne simțim cu durere îndemnațĭ a aduce la cunoscință on. adunărĭ generale, că în anul trecut mórtea nemilósă a răpit din corpul asociațiunei nóstre trei membri, adecă pe vrednicii comercianțĭ Andreiŭ Bidu, Nicolae Mocanu, și Nicolae Eremias. — Acéstă pierdere asociațiunea nóstră o simte cu atât mai tare, cu cât din micul corp al comercianților românĭ, au dispărut trei membri harnicĭ în ale comerciului, ér de altă parte, afară de firma Nic. Eremias, celelalte două firme n'au succesorĭ, așa că două firme comerciale române, mai târḑiu sĕu mai curĕnd, vor trebui sĕ apună cu totul.

Când comunicăm adunării aceste triste întêmplărĭ, credem a împlini una din cele mai umane datorințe, propunĕnd a se lua la protocol notiță cu cuvintele: Dumneḑeu sĕ-i ierte, vecĭnică le fie amintirea.

II. Trecĕnd la agendele de carĭ s'a ocupat comitetul în decursul anului 1902, menționăm că numĕrul membrilor acestei asociațiunĭ, în sine neînsemnat, în decursul anului 1902 nu numai că nu s'a putut spori, dér s'a mai micșorat, parte după cum arătăm mai sus, prin casurĭ de mórte parte prin o ținuta îndoiósă a unor comercianțĭ de ai noștri, așa că nu scim, sunt séu nu sunt membri ai acestei asociațiunĭ?

Numĕrul firmelor comerciale române, prin firme nouĕ s'a sporit cu una.

De spor în corpul asociațiunei putem vorbi la rubrica „ucenicilor“, carĭ s'au așeḑat la diverse firme. In total s'au așeḑat la 6 firme, 6 ucenicĭ, din carĭ unul s'a strămutat de pe teritoriul Brașovului, ér celorlalțĭ li-s'au dat ajutóre de 100—200 coróne ca didactru de școlă, respective ca ajutóre anuale.

Chestia de a grupa pe lângă asociațiunea nóstră pe toțĭ comercianții românĭ din Brașov și împrejurime, încă nu s'a putut realisa, dér comitetul o ține în evidență și are seriósă intenție de a se ocupa și mai departe cu acéstă cestiune.

III. Afacerĭ de interes general, carĭ au format obiecte de pertractat în comitet au provenit parte de la guvern mijlocite acestei asociațiunĭ prin camera comercială din loc parte inițiate de camera comercială din loc și de congresul comercianților din țéră cu sediul în Budapesta.

Mișcările cele mai însemnate au fost dispozițiile luate de congresul comercianților în contra §. 94 al nouei procedurĭ civile, care intenționéză a șterge competința judecătoriilor locale, pe basa estraselor din catastifele comerciale. In contra acestei tendințe și asociațiunea nóstră s'a alăturat la pașii făcuțĭ de comercianții din Budapesta. Resultatul de până acum e tot negativ. De aceea s'au și făcut de nou pașĭ cătră dietă.

Camera comercială din loc, împreună cu celelalte corporațiunĭ comerciale locale, au făcut pașĭ cătră direcțiunea financiară din loc contra sentinței de a urca darea pentru cl. II de venit. Acéstă energică pășire au și avut în parte resultat, îndrumat fiind representantul erariului, a admite urcarea numai acolo, unde dovada despre sporirea afacerii și respective a venitelor respectivei firme este dovedită peste tótă îndoiala. Asociațiunea a fost representată cu acéstă ocasie prin d-l Ioan Dușoiu.

Mai apropiate de cele de sus, din punct de vedere al interesului comercial, sunt dispozițiile esceptionale făcute de ministru cu privire la producțiunea și transportarea unor articlii comercialĭ și în timpul de repaus de Dumineca.

Aicĭ se pot înșira pașii făcuțĭ de corporațiunile comerciale din Budapesta cătră ministru, contra reuniunilor de consum și favorurile, ce li-s'au acordat.

IV. Comitetul, din partea sa a inițiat afară de ajutorarea ucenicilor cu banĭ, încă și catechisarea acestora de parochul din cetate, d-l protopresbiter B. Baiulescu și regularea frecuentării bisericei din partea ucenicilor, pentru-ca în modul acesta sĕ fie îngrijit și de crescerea morală religiósă a ucenicilor, mai cu sémă că dênșii din punct de vedere național românesc, n'au, respective nu cercetéză altă școlă românéscă, fiind-că școlă de meserii românéscă nu există.

In cât privesce îmbrăcarea ucenicilor cu haine de iérnă, până acum n'a succes a fi și dênșii împărtășițĭ din fondul administrat de present la Eforia școlară română, dér după înțelegerile avute în timpul din urmă cu factorĭ normativĭ, e speranță că se va face.

V. Din *raportul cassarului* se vede. că averea societății constă din efecte de valóre în preț de lei 36000, ér în numĕrar cor. 1918 30.

La cheltuelĭ sunt preliminațĭ 1300 cor. ca ajutóre pentru ucenicĭ.

Mulțămită publică.

Din incidentul trist al decedărei fiicei mele Mariόra, am primit de la numĕroșĭ prietinĭ și cunoscuțĭ condolențe telegrafice și cu poșta.

Tuturor acestora, carĭ au luat parte la durerea nóstră, le esprimăm pe acéstă cale cele mai adêncĭ mulțumirĭ.

Brașov, 1 (14) Martie 1903.

Simion Theodor și familia.

NECROLOG. Subscrișii cu inimă înfrântă de durere anunță decedarea prea iubitei soții, mame și soră **Susana Frâncu n. Pop**, care după o bólă scurtă și grea împărtcșită cu ss. Taine a repausat în 7 a l. c. la 4 óre diminéța în al 57-lea an al vieței și al 36-lea an al fericitei sale căsĕtorii. Osĕmintele pămĕntescĭ ale preaiubitei și neuitatei defuncte se vor așeḑa spre vecĭnica odihnă în cimiteriul gr. cat. „Auaș“ din loc în 9 l. c. la 2 óre p. m.

Someșelnic, la 8 Martie 1903.

Ioan Frâncu proprietar ca soț, Emil, Ioan, Lucreția și Maria ca fii și fice, Maria ca soră și numĕroșĭ nepoțĭ și nepóte.

In vecĭ amintirea ei!

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 13 Martie. In ședința de aḑĭ a camerei, *Szederkenyi* vorbind contra proiectelor militare, a declarat că lupta oposiției nu este îndreptată numai contra guvernului, ci și în contra Austriei. In contra proiectului va vorbi și deputatul slovac Veszelovsky.

Salonic, 13 Martia. Toțĭ Bulgarii liberațĭ din închisorĭ prin amnestie, s'au constituit în bande înarmate, carĭ comit atrocitățĭ. In ḑiua liberărĭi lor, ei au comis mai multe omorurĭ asupra unor notabilĭ turcĭ. In districtul Strumița a fost o ciocnire sângerósă între resculațĭ și miliție turcéscă. 20 din Bulgarĭ au căḑut.

Belgrad, 13 Martie. Țarul Nicolae a dăruit 10 milióne cartușe pe séma armatei sêrbescĭ.

Sofia, 13 Martie. Guvernul și armata bulgară sunt viu preocupate de evenimentele din Macedonia. Se așteptă isbucnirea unei rĕscóle generale în Macedonia.

Dare de sémă.

Cu ocasiunea petrecerei, ce a dat'o tinerimea de pe Cóstă (Scheiŭ, Brașov) în salonul Casei de tir. au întrat următórele contribuirĭ peste taxă și oferte benevole. pentru carĭ domnilor contribuențĭ li-se aduce cea mai căldurósă mulțămită.

P. Sterie Stinghe, sen. câte 5 cor. Ioan Prișcu, diacon, Dr. Eug. de Lemény, Dr. Eug. Mețianu câte 4 cor. A. Vlaicu, Dr. V. Saftu, Sterie Stinghe, jun. câte 3 cor. Dr. Mănoiu, G. B., B. Baiulescu prot., M. N., D. Făgărășianu, I. Panțu, prof. D. Stinghe, Nic. Stinghe, Filiala Albina, Dr. Moșoiu, P. Nemeș câte 2 cor. Ștefan Frigător 1 cor. 10 banĭ. I. Vătășan. D. Lupan, D. Purcărea. T. C., I. G. Negru, N. N., G. Furnică, Elena Gârneț, Nic. Óncea jun., D. D. Furnică, Cost. Orghidan jun., N. Cioc, G. Navrea. C. Navrea câte 1 cor. M. Băncilă 80 banĭ, V. Fulga 70 banĭ, D. Jaliu 60 banĭ, N. Furnică 60 b., G. Furnică 50 banĭ. N. Gal, I. Furnică, G. Urzică, C. Tiu, V. Bunghez, E. Mogoș, M. S., I. China, jun., I. Sidon câte 40 banĭ. D. Crăciun 32 banĭ, N. N. 30 banĭ, Nic. Stinghe, A. Fulga, P. Vasilie, I. Chițea, C. Pitiș, A. Căpățînă, I. Bărbier, D. Stinghe, D. Lupșan câte 20 banĭ. G. Buștea 10 b. G. Puffu 10 banĭ.

Comitetul aranjator.

---

munții, délurile,[9]) ér în alte părțĭ văile orĭ marea luate drept subiect al poesiei, orĭ ca scenă a acțiunii, ér nu ca punct de plecare al inspirației. E un cas cam la fel cu următórele:

Calotihĭ vĕ, munțĭ mărațĭ,
Că Har și mórte n'așteptațĭ!
Tótă véra, șeḑĭ pi la voi
Picurarĭ cu turme de oi;
Eră tómna, s'tótă iérna,
Bruma și néua pi voi sta.[10])

Ferice de voi, biețĭ munțĭ,
Că pe Charon și mórtea n'așteptațĭ!
Tótă vara, șed pe la voi
Păstorĭ cu turme de oi;
Eră tómna și totă érna,
Bruma și ninsórea pe voi stau.

Orĭ:

Scól, fétă, s'mĕrgim tu munte,
La stanéa cu oile multe.[11])
Scólă, fĭtă sĕ mergem la munte,
La stâna cu oile multe.

Séu:

Ea insițĭ tu valea vearde.
si scriățĭ ună lai carte
la pășelu din Vilarde...[12])

Én eșițĭ în valea verde,
sĕ scrieți o carte
la pașa din Berat.

Orĭ în varianta:

Ea inșiti tu valĕa veardi
z-vă scriățĭ una dirmanĭ
la pĭșelu de Vilardi.[13])

Én eșițĭ în valea verde,
sĕ scrieți un firman
la pașa din Berat.

Séu, în fine, avĕnd drept subiect marea:

Aprindi-țĭ, nĭică, lea fĕnare,
și dipune-ti tó-amare.
— Amarĕa ș-are furtună,
di ni-ŭ frică s-nu-nĭ mi necu
frîmțĕaóa-nĭ ca di cundilĭŭ.
sura mĕa ca di birbilŭ,
s-nu-nĭ nec truplu di sirviliu[14])

Aprinde, dragă felinarul
și coborĕ-te la mare.
— Marea e în furtună,
de mĭ-e frică sĕ nu mĕ înec;
sĕ nu-mĭ înec sprîncĕna ca din condeiŭ
gura mea ca de priveghitóre,
trupu-mĭ de chiparos.

Marea e un plus la Macedo-Românĭ pentru localisat scene din viéța de pescar și da plutitorĭ pe întinderĭ verḑĭ ca și frunḑa și imense ca și stâncile munților din Pind.

Dér décă Aromânii nu sciu ce e cuvêntul *doină* și nu prea măresc *frunḑa verde*, totușĭ sunt frații noștri; aceleașĭ datinĭ și aprópe aceleașĭ simțĕminte le au și ei. Și când peste atâtea țĕrĭ și peste atâtea hotare, auḑĭ același graiŭ și veḑĭ aceleașĭ obiceiurĭ, te simțĭ cuprins de înduioșare și ḑicĭ ca nemuritorul Odobescu de aceste redeșteptătóre ale sufletului nostru, carĭ décă în *unele* privințe ne despart de frații din Pind, ne unesc însĕ și mai puternic cu strămoșii Romanĭ și Dacĭ:

„O! vechĭ datine și vechĭ cântece ale poporului! ce farmec dulce cuprindețĭ voi în naivele vóstre espresiunĭ! Aspra critică se sfarmă dinaintea vóstră, căcĭ mintea omului, deprinsă cu voi din pruncie, pare că se scaldă la auḑul vostru, în nevinovăția-i primitivă. Voi sunteți pentru noi amintirĭ suave ce înviază junia în suflete!

„Pentru popóre sunteți flórea neuitărei! sunteți lanțul nesfărîmat al frăției! La rĕsunetele vóstre, aceleașĭ dorurĭ fac sĕ bată inimile pe culmile Pindului și sub pólele Carpaților“.[15])

(„Rev. ist. arch. și filolog)

N. I. Apostolescu.

[9]) Cf. si **Gr. G. Tocilescu**, *Materialurĭ folkloristice* (vol. II, pp. 994, 1022) culese de la Aromânĭ de *P. Papahagi*.

[10]) **Dr. M. G. Obedenaru**, *Texte Macedo-Române de la Crușova*, publicate de I. Bianu (1891) p. 142.

[11]) Ibidem p. 100.

[12]) **Tocilescu** — *Papahagi*, Op. cit, p. 1018.

[13]) Ibidem.

[14]) Ibidem, p. 910.

[15]) **A. I. Odobescu**, *Scrierĭ literare și istorice*, „Cântecele poporane“ vol. I, p. 235,

Literatură.

Au apărut:

„Frații Brădescu“ povestire de Christof Schmid, localisată de Silvestru *Danilescu*, o broşură de 64 paginĭ format mic. Editura librăriei Ciurcu, Braşov. Preţul 30 banĭ.

— Esecutorul, comedie într'un act. Traducere (Din ce limbă?) după A. E. (De ce nu se pune numele autorului?) de Alex. *Ţinlaru*. Tipografia Ciurcu et Com. Braşov. Preţul 40 banĭ.

Dispute cu Nazarenii. Sub titlul acesta a ieşit şi se póte procura cu 10 cr. plus porto la Tipografia şi librăria diecesană din Caransebeş. Tot acolo a apărut o altă broşurică întitulată **„Intre Nazarenĭ“**, mai mică decât cea dintâiŭ şi probabil cea mai eftină, póte numai 5 cr. — căcĭ preţul nu este indicat. — dér tot aşa de importantă. Domnii de la *„Fóia Diecesană“* din Caransebeş au luat asupra lor o nobilă sarcină, când spre luminarea poporului român au intreprins editarea acestor broşurele, în carĭ se arată rĕtăcirile şi eresiile cele marĭ, în carĭ au cădut mulţĭ chiar şi din Românĭ. Secta *Nazarenilor* séu a *pocăiţilor*, despre care se audia mai 'nainte numai prin Bănat, astădĭ şi-a trimis proorocii sĕi mincinoşĭ până pe la *Cluşiŭ* şi *Borşa* şi preoţii necunoscênd primejdia, stau cu mânile încrucişate. Cărticelele acestea le vor fi decĭ de mare folos.

ECONOMIA.

Bólele vinului.

(Fine).

4) **Intinderea.**

Intinderea o întâlnim mai des la vinurile albe, sĕrace în alcool (spirt) şi fórte rar la vinurile roşii. Causa bólei sunt érăşĭ un fel de drojdii, carĭ ajungênd în vinul nefermentat, mai ales primăvara şi vara, transformă glucosa (zahărul de strugurĭ) într'o materie cleiósă, care se întinde.

Vinul atins de acéstă bólă e tulburiu şi cleios. Turnându-l în păhar, nu curge ca vinul sănĕtos, ca apa, ci ca oleiul. La începutul bólei gustul şi sucul vinului nu se schimbă, dér mai târdiu devine neplăcut.

Apucându-ne din vreme la delăturarea primejdiei, vinul se póte îmbunătăţĭ complet. Anume, îl aerisăm, îl amestecăm cu drojdii próspete (de vin) şi prin fermentaţie nouă transformăm zahărul în alcool. După încetarea fermentaţiei limpedim cu acid tanic şi gelatină.

In multe casurĭ evităm (ocolim) întinderea, décă lăsăm mustul sĕ stea pe dreverele sale 6—10 óre, ca sĕ absórbă acid tanic. Apoi trebue sĕ avem grije, ca fermentaţia sĕ fie completă, zahărul sĕ se transforme total în spirt.

5) **Amărirea.**

Amărîrea se observă mai des la vinurile roşii şi rar la vinurile albe. Bóla se nasce când mustul stă prea mult pe drojdiile sale (24—30 de dile). Gustul amar abia se simte la început, dér mai târdiu strică tot vinul.

Materia amară începe a se arăta în vinurile de 2—3 anĭ. Unii susţin, că se póte curma prin fermentaţie nouă cu adaos de must. Mai potrivit e însĕ de a întrebuinţa acest fel de vin la preparaţia de cognac.

6) **Intórcerea.**

Sub „întórcere“ înţelegem faptul, că vinul roşu îşĭ perde colórea, — ér vinul alb devine negricios, turbure şi nu se limpedesce de fel.

La vinul roşu bóla se nasce prin împrejurarea, că mustul fermentéză pe drojdii de strugurĭ, putredĭ. Putredirea atacă colórea vinului. Cerinţa de frunte pentru evitarea acestei bóle este prin urmare, ca din strugurĭ putredĭ nicĭ-odată sĕ nu facem vin roşu şi sĕ tragem îndată mustul de pe drojdii.

Intórcerea vinului alb încă póte proveni din strugurĭ putredĭ, dér cei mai mulţĭ o atribue împrejurării, că vinul a zăcut prea mult pe drojdii, — nepritocit. Drojdiile, — substanţe mórte de la o vreme, — se descompun, putredesc, ér gazurile născênd ridică depositul (stratul de drojdii de pe fund), îl resfiră şi turbură astfel tot vinul, care devine murdar, brun.

Vinul întors se póte drege într-câtva prin sulfurisare energică (ardere de pucióşă) şi limpedire îngrijată.

*

Scăderi mai mĕrunte.

1) **Innegrirea.**

Schimbarea de colóre este însuşirea firéscă a tuturor vinurilor nouĕ. Innegrirea se deosebesce însĕ de aceste prin aceea, că vin pe deplin curat şi frumos, venind în atingere cu aerul, se turbură, devine vineţiu şi peste câte-va dile se depune un strat negricios.[3]

Causa acestei înnegrirĭ póte proveni deja de la greşelĭ comise la culesul de strugurĭ, şi anume, décă la alegerea drojdiilor se întrebuinţéză instrumente de fer. Causa mai póte fi şi aceea, că înlăuntrul butoiului, ferul întrebuinţat pentru rĕzimarea uşei butoiului, nu este acoperit (înfăşurat) şi vine în atingere directă cu vinul. Acidul din vin (acréla) disolvă ferul, dând nascere unei sărĭ de fer, care în vin rĕmâne disolvată, dér venind în atingere cu aerul, devine insolubil, şi provócă înegrirea vinului.

Vinurile aplicate spre înnegrire le putem scăpa de năcaz, pritocindu-le mai de multe-orĭ. Ţinta o ajungem şi mai de grabă, décă aerisăm vinul, aşteptăm depunerea materiilor înnegritóre şi limpedim cu acid tanic şi cleiŭ de pesce.

2) **Gustul de mucegaiŭ.**

Sub gust de mucegaiŭ înţelegem acel gust şi miros neplăcut, care provine de la pritocirĭ în butóie mucedite, puturóse, séu de la strugurĭ putredîţĭ. Trebue dér sĕ avem grije, ca doniţele, butóiele şi celelalte instrumente folosite la manipularea vinului, sĕ fie pe deplin curăţite. Gustul de mucegaiŭ al vinului, décă provine de la strugurĭ putredĭ, se póte delătura prin pritocirĭ dese, sulfurisare şi limpedire. Gustul de mucegaiŭ provenit de la butoiŭ înflorit, nu se póte delătura.

3) **Mirosul de butoiŭ.**

Acéstă scădere a vinului provine dela butoiul nou neopărit: luând gustul şi mirosul dógelor. Prin urmare nu este iertat de a lua butoiŭ nou pentru păstrarea vinului; ba până şi în cel opărit este bine, ca sĕ fermentăm întâiŭ mustul şi numai după aceea (se-l întrebuinţăm pentru pritocirĭ.

Gustul de butoiŭ nu-l putem scóte din vin. Pritocirĭ dese şi limpedirĭ aduc însĕ ceva îmbunătăţire.

4) **Mirosul sulfhidric.**[2]

In vinul pregătit din strugurĭ sănĕtoşĭ nu se observă bóla acésta, dér astădĭ când în contra pecinginei trebue sĕ ne apĕrăm cu florĭ de pucióşă, nĕcazul póte fi destul de des. Gazul de hidrogen sulfurat (H_2S) îl înghite vinul şi póte proveni din pucióşa resfirată pe bóbele de strugurĭ séu din pucióşa ce ajunge în diferite modurĭ în butoiŭ.

Ivirea nĕcazului o putem împedeca prin aerisarea mustului. Aerul dă afară acest gaz. Asemenea trebue sĕ tratăm şi vinul cu acest miros.

5) **Gustul afumat.**

Acest gust caracteristic se observă fórte rar şi provine mai tot-déuna de la afumarea cu pae a butóelor. Fumul aspru al focului de pae pĕtrunde în dógele butoiului şi ajunge mai pe urmă şi în vin. Il putem delătura în câtva prin pritocirĭ dese şi curăţenie.

[3] Acelaşĭ fenomen se întêmplă la aşa numitele mişmaşurĭ: când bem vin amestecat cu apă minerală. Ferul, ce conţine apa, venind în atingere cu aerul, devine insolubil, şi innegresce vinul. De aceea este bine, ca miş-maşul sĕ-l bem tot-déuna próspăt.

[2] In viaţa de tóte dilele se dice: *miros de ouĕ clocite*, ceea-ce nu e corect. Lucrul e tocmai întors: ouĕle clocite miróse a hidrogen sulfurat (H_2S) fiind-că ouĕle descompunêndu-se dau nascere acestui gaz.

Dramele mărei

în marea négră.

Ţĕrmurile din nord-estul Mărei Negre sunt expuse în timpul iernei la gróznice furtunĭ, carĭ pórtă numele de *„bora“*.

Puterea destructivă a acestui vênt, care vine din munţii Caucasului, e înfiorătóre. Pornind cu o straşnică iuţélă din înălţimĭ, *bora* pĕtrunde în mare, ridică apa în valurĭ micĭ şi dese, şi, luând o cantitate enormă de pulbere de apă, o aruncă pe ţĕrm, cu o violenţă de neînchipuit, prăbuşindu-se asupra caselor şi arborilor, ridicând acoperişurile ca pe nisce frunde uscate.

Nenorocitul trecĕtor, care e surprins de *bora* pe cheu séu în stradă, n'are altă scăpare, de cât décă se aruncă la pământ, şi se lasă sĕ fie dus ca o minge până la cel dintâiŭ obstacol.

Erna, când termometrul se scobóră la 15 şi 20 grade sub zero, spuma de apă purtată de *bora*, înghéţă pe catargurile şi corpul năilor, formând o cuirasă de ghiaţă, care se îngróşe mereu. Marinarii însărcinaţĭ sĕ spargă ghiéţa, trebue sĕ fie mereu reînoiţĭ, căcĭ pulberea de apă înghetată lovesce chipurile ómenilor şi intră în obraz ca o plóie de ace, acoperindu-l cu rănĭ însângerate. Nu încape îndoială, că în vijelia, care urlă, nu se póte da nicĭ un ordin. Chiar sgomotul tunului nu se mai aude la o distanţă fórte mică.

Sus şi jos, nu vedĭ de cât un vîrtej de apă îngheţată, opac şi întunecat, prin care este peste putinţă sĕ poţĭ distinge orĭ-ce s'ar afla. Câte odată, la zenit, zăresci un mic cerc de ceriŭ albastru... Nóptea din causa desimei aerului şi a repedieiunei vêntului, stelele par'că tremură pe cer.

Din fericire *bora*, nu ameninţă de cât năile carĭ sunt lângă ţĕrm. Cu cât înnaintezĭ în mare, *bora* slăbesce, şi adesea-orĭ marinarii aflaţĭ în largul mărei, nicĭ nu presimt presenţa gróznicului vênt în apropierea ţĕrmului.

Nicăirĭ *bora*, nu e mai distrugĕtóre ca în golful Novorossisk, înconjurat de tóte părţile de munţĭ. Apropierea *borei* e prevestită prin a arĕtiunea unor micĭ panglicĭ de norĭ albĭ, carĭ apar de-odată de d'asupra munţilor, pe un cer cât se póte mai senin. Norii aceştia par'că se împrescie, că se lasă spre văi, — dér de îndată sunt înlocuiţĭ prin nisce norĭ mai deşĭ. Vêntul începe sĕ sufle iute, mai iute, şi de-odată *bora* se deslănţuesce.

In diua de 12 Ianuarie 1848, o parte din escadra Mărei Negre staţiona în dreptul Novorossiskului. Timpul era nehotărît şi vêntul sufla. Pe la amiédă apărură trombe marine pentru a dispare imediat. Una din ele totuşĭ fû atât de puternică încât rupse lanţurile, carĭ legau corveta *Pylade* de ţĕrm.

In curênd vêntul începû sĕ urle. Barometrul scădû, şi totul vesti apariţiunea *borei*. Se dădû semnalul de alarmă şi se luară urgente mĕsurĭ pentru a ţiné piept primejdiei.

Bora devenea mereu mai violentă. Aerul se făcû des şi pulberea de apă îngheţată, formă pe funii şi catarge nisce enorme sloiurĭ de ghiaţă.

Şi se făcû nóptea, — o nópte plină de grózǎ şi întunerec. Bora trecea cu puterea unui ciclon pe un ger de 14°. Marinarii pe jumĕtate morţĭ de frig, adesea-orĭ striviţĭ de blocurile de ghiaţă, carĭ cădeau de sus, trecură óre de agonie, manevrând sperând sĕ scape de înnec. Sosi diua, — dér bora deveni mai puternică.

Pe la nouă diminéţa, în lumina nehotărîtă, se vĕdû acest tablou înfiorător:

Prinse de ancore nu mai erau de cât *Medea*, naia mai mare şi goéleta, *Smelaia* întâia cu pupa dispărênd sub valurĭ, — goéleta cufundată aprópe cu totul. Bricul *Palamede*, cu catargurile rupte se sbătea în furtună printre stâncĭ; vaporul *Boetz* era culcat pe flanc şi asvêrlit pe plajă. Corveta *Pylade* mergea cu spatele înainte, şi 'mprejuru-i apa juca în spirală, ca aburii unui cazan.

Totuşĭ situaţia cea mai critică era a năvei *Struia*. Nu se mai zărea decât vêrful marelui sĕu catarg, — ca o cruce pusă pe mormêntul umed în care odihnea întregul echipagiu: comandantul, doi ofiţerĭ şi patru-decĭ şi cincĭ de ómenĭ.

Struia se cufundase sub povara ghieţei, de care marinarii s'au încercat înzadar sĕ scape, prin cele mai eroice sforţărĭ. Securile şi instrumentele de ardrare sfărîmate, dovedeau cu câtă energie se luptaseră marinarii în contra naturei în care bora îi închidea. In faţa acestei atitudinĭ mărețe trebue sĕ credem, că pe când frigul îngheţa în ei isvorul vieţei, aceştĭ ómenĭ au păstrat până 'n ultima clipă focul viu al speranţei.

Numai cadavrul căpitanului a putut fi recunoscut, graţie césului, pe care-l purta şi care se oprise la $10^1/_2$. E singura mărturie, după care s'a putut stabili cu aproximaţie ora catastrofei.

Peirea echipagiului de pe bricul *Palamed* părea de asemenea inevitabilă. Bora era tot atât de violentă, şi se părea imposibil de a se stabili o legătură între ţĕrm şi naia în pericol. Cu tóte acestea cincĭ mateloţĭ se oferiră sĕ ducă capĕtul cablului pe o luntre, până la ţĕrm. Toţĭ cei de pe bric, urmăreau cu spaima morţii mica luntre care acum părea că dispare, acum plutea pe valurile furióse.

Dibacii marinarĭ trecuseră de jumĕtatea distanţei, care despărţia bricul de ţĕrm. Speranţa vieţei lumina chipurile întregului echipagiu, când toţĭ de-odată începură sĕ facă cruce şi rĕmaseră ca muţĭ: barca se răsturnase şi cei cincĭ tovarăşĭ dispărură sub valurĭ.

Abia pe la amiadă, bora liniştindu-se puţin, populaţiunea din Novorossisk putû sĕ vie în ajutorul naufragiaţilor şi sĕ-i aducă la ţĕrm. Toţĭ au fost trimişĭ la spital, căcĭ aveau mânile şi piciórele îngheţate.

Bora ţinuse 47 de óre. Când sórele apărû de după munţĭ şi luminà golful

acum liniștit, din întréga escadră, — care cu trei ḑile mai înainte impunea prin năvile-i frumóse și cochete—nu rĕmăsese de cât fregata *Medea*, care singură era capabilă sĕ mai plutéscă pe mare. Tóte celelalte erau séu cufundate, séu zăceau pe ţĕrm, ca nisce rĕsboinicĭ lovițĭ de mórte în neputință sĕ se misce.

(„Ilustrațiunea Română") *Hafyz.*

Versul înstrĕinatului
la America.*)

Fóie verde ș'un dudău
Vĕ trimit un vers și eu:
Verde fóie siminea
Părinții mei când trăia
In bună stare era.
Tot așa și moșu meu,
De asemenea și eu.
Fóie verde viorele
Vint'au nisce vremurĭ grele
Ș'au trecut stările mele.
Acum cerere sĕ fac
N'aveam hodină pe pat.
Puțină stare aveam,
In zădar mintea 'mĭ perdeam
Și la America plecam.
Tuturor le-a părut bine
C'a căḑut rĕul pe mine
Numai mie 'mĭ părea rĕu
Că eșiam din satul meu.
Da ce era sĕ mĕ fac?
O, Dómne, ce mai pĕcat,
Că șerpele m'a 'nșelat,
Și venirĕ și la mine
Și m'au scos în țĕrĭ străine.
Fóie verde trei zghicele
Cui îi plac vorbe de jele
Cetéscă vorbele mele,
Carĭ se scaldă 'n timpurĭ grele
Ca și norii printre stele,
Și se scaldă în venin
Ca văile marĭ când vin.
Văile vin marĭ și grele
Cu lemne și petricele,
Da nu-s ca ḑilele mele.
Of sĕracĭ ḑilele mele
Cum vĕ petrec de cu jele
'N statele Americii
Ca jalele Precestii.
Precestă, maică curată,
Varsă milă ne'ncetată
Și ne mai scapă odată
Din robia cea turbată!
Of, robie americană
Copil de puiŭ de sătană
Cum robescĭ europenii
In tine, mâncate-ar vermii.
Fóie verde frunză désă
Omul ce nóptea viséză
Plécă ḑiua, tot îșĭ lasă,
Vinde vițel, vinde vacă
Și la America plécă
Ca banĭ îndoițĭ sĕ facă.
Fóie verde lemn din dos
Banĭ el face bucuros,
Da se subție la os.

*

Fóie verde de mohor
Tot pe trin și pe vapor
Am venit păn' la Newior.**)
La Newior io jos mĕ dam
Prin visită că treceam,
De visită n'aveam baiŭ,
Că dreptățile le aveaiŭ
Sănĕtos încă eram,
Și când de-acolo scăpam
Pe american trin urcam
Da trinu american
Hoțomanul de dușman
A plecat cu min' turbat
Și m'a dat jos în Jungstadt,
In capul Jungstatului
La porțile dracului.
Acum, Dómne ce-oi mai ḑice,
Cu drépta făcându-mĭ cruce
Gândeam că dracu mĕ duce.
Da dracu nu-mĭ dă răgaz
Și-șĭ face cu mine haz;
Sciți că toțĭ dracii ca dracu
Vréu sĕ mânce la om capu.
Mĕ 'ntrébă: om neumblat
Ce cauțĭ la mine 'n iad?
De întri tu neîntrebat
Ha ha ha mĕ vacinem
Numele meu e Jan Sem
Comăn hir gadem
In cearap godăl hel —
Acum Dómne ce sĕ fac
C'am căḑut pĕcat in iad
Trebue sĕ mĕ muncesc
Décă vréu ca sĕ trăesc
Da muncile's fórte grele
Căcĭ mĕ duc și vin pe stele,
Mĕ duc în ḑiua dintâiŭ
Prind lucru de căpĕtâiŭ
Of, ce lucru 'ngrozitor,
Orĭ sé-l lucru, orĭ ne móră
Baieru mĕ arde n spate
Amar de a mea sănĕtate,
Scânteile-mĭ vin in față,
Of ș'amar de-a mea viéță,
Acum n'am ce sĕ mĕ fac
Ci sĕ stau ca robu 'n iad,
Póte gândi orĭ și cine
Că 'n America când vine
Nu calcă pămênt cu grâne,
Făr' pe fiare ruginite
Ș'ale lui ḑile sfirșite....

Severian Bologa, Șelimber.
Simion Pampu, Sasabuz.

*) Versul de mai sus ni l'au trimis mai mulțĭ „poporenĭ românĭ din Transilvania", carĭ se află în America de nord in statul Ohio, scriindu-ne: „Venim față de D-vóstre cu aceste puținele cuvinte triste și jalnice, prin care descriem poporului român de acasă starea și pățaniile nóstre americane". — Red.

**) Newyork.

MULTE ȘI DE TOTE.

Ce este America.

In privința acestui continent, un scriitor elvețian dă urmatorul avis: America este o țéră, cu care comparându-se Europa nu este de cât o insulă mică; Statele-Unite însemnéză o conglomerație de state, cu care mĕsurându-se, statele europene nu pot fi privite de cât ca o adunare de state micĭ, — America este țéra întinderilor și dimensiunilor incomensurabile, țéra dolarului și a electricității, țéra unde câmpiile sunt mai întinse, fluviile mai puternice, cataractele mai adâncĭ, podurile mai lungĭ, trenurile mai repeḑĭ, catastrofele într'o lună mai oribile, de cât sunt în Europa într'un an întreg.

America este o țéră, unde casele sunt mai înalte, ștrengarii mai numeroșĭ, săracii mai sĕracĭ, bogații mai bogațĭ, milionele mai multe, hoții mai impertinențĭ, asasinii mai nerușinațĭ, erudiții mai rarĭ; țéră în care dinții sunt mai falșĭ, corsetele mai înguste, bólele mai incurabile, corupția mai generală, șarlatanii mai rafinațĭ, nebunia mai sistematică, vara mai caldă, érna mai rece, focul mai cald, ghiața mai înghețată, timpul mai prețios și ómenii mai stăruitorĭ de cât în Europa somnorósă.

America este țéra, unde bĕtrânii sunt mai tinerĭ și junii mai bĕtrânĭ, maurii sunt mai negrii și albii mai galbinĭ, de cât orĭ și unde: țéra bogățiilor fabulóse și rapacităților estra-ordinare a ómenilor. Pe scurt țéra contrasturilor estravagante, estremităților neprevĕḑute a turbărei de achisițiune, a abusărei de supraproducțiune. Țéra colosalelor și a piramidalelor, naturalmente în sensul de a vedé al Americanilor.

— Acésta este America!

*

Valórea fiarelor sĕlbatice.

Prețul ce se dă pe fiară sĕlbatice este cu mult mai mare, de cât se crede pe la noi, așa: O girafă se plătesce cu 15—20000 lei, tapirele 800—1000 lei, bivolii sĕlbaticĭ 2500 lei, bisonurii 2.500—3400 lei, elefanții africanĭ 6500—8000 lei, zebrele 2500—3000 lei, tigrii siberienĭ 3500—5000 bengale 2000—3000, javaneze 1500—2000, leóicele 650—2500, lei masculinĭ 3750—6500, ippopotamĭ 6500—7500, maĭ bĕtrânĭ 10000—19500 și jaguarii 1000—1400 lei.

Celelalte fiare sĕlbatice costă mai ieftin.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Nr. 544—1903.

Concurs.

Camera cercuală de comerciu și industrie în Brassó, **publică Concurs** de concurență de prețurĭ pentru

planurĭ de zidire și preliminare de cheltuelĭ,

pentru **zidirea unei case a Camerei de comerciŭ** pe terenul casei orășĕnescĭ nr. 18, din Strada Porții. Suma de zidire este preliminată cu **75,000 coróne.**

In acésta sumă nu sunt cuprinse cheltuelile pentru aranjamentul intern, conducerea gazului, apei și a sobelor.

Două proiecte ce vor fi recunoscute de juriu, ca cele mai bune se vor remunera cel dintâi cu 600 cor., cel de al doilea cu 400 cor.

Amêndóuă planurĭ premiate devin proprietatea Camerei.

Terminul pentru concurs este **30 Aprilie** a. c. 12 óre a. m.

Un conspect de orientare pentru localitățile trebuinciόse de cancelarie și alte încăperĭ, se póte vedea în Birou Camerei de comerciu, Strada Porții nr. 65.

Camera îșĭ reservă dreptul de libere dispozițiĭ în tótă privința și a alege proiectul, care sĕ se execute.

Brassó, 3 Martie 1903.

Camera cercuală de comerciu și industrie:

Fabrițius m. p. presidenț. Thomas m. p. secretar.

2—2.(871)

„Gazeta Transilvaniei" cu numĕrul à **10 fil.** se vinde la librăria şi **Nic. I. Ciurcu** la **Eremias Nepoţii.**

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.